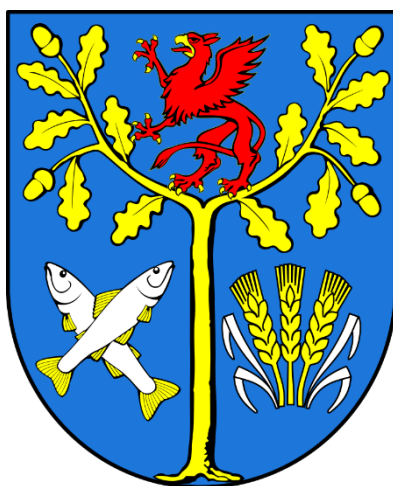


Załącznik Do Uchwały
Rady Gminy Białogard
z dnia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Białogard na lata 2016- 2025





Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Podstawy prawne	8
1.1 Metody badawcze	11
2. Charakterystyka gminy.....	12
2.1 Sytuacja demograficzna Gminy Białogard.....	15
3. Infrastruktura społeczna	20
3.1 Edukacja	20
3.2 Kultura.....	21
3.3 Sport i rekreacja.....	22
3.4 Bezpieczeństwo publiczne	23
3.5 Ochrona zdrowia	24
3.6 Rynek pracy.....	25
4. Diagnoza sytuacji społecznej	33
4.1. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	33
4.2 Pomoc ze względu na brak środków do życia oraz brak zatrudnienia.....	36
4.3 Pomoc ze względu na uzależnienie od alkoholu oraz przemoc w rodzinie.....	39
4.4 Pomoc ze względu na niepełnosprawność i długotrwałą chorobę.....	42
4.5 Pomoc ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	44
5. Analiza SWOT.....	47
6. Cele strategiczne i operacyjne	53
7. Harmonogram działań.....	54
8. Monitorowanie realizacji Strategii oraz ewaluacja	61
9. Ocena Strategii	62



Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Białogard ma poddać analizie oraz ocenić dotychczasowe działania realizowane w obrębie społeczeństwa. Prezentowana Strategia ma obejmować długookresowy program działań, który zawiera cele operacyjne, zadania do zrealizowania z realistycznym przyjęciem możliwości. Rozwiązywanie problemów społecznych jest bardzo ważną kwestią oraz zadaniem administracji publicznej. W skład Strategii wchodzić będą obowiązujące akty prawne, informacje, analizy sytuacji społecznej, charakterystyki. Dokument taki powstaje zazwyczaj, gdy dotychczasowa sytuacja społeczności lokalnej nie jest satysfakcjonująca, po dokładnym poddaniu obserwacji aktualnej jakości życia mieszkańców gminy. Obejmuje ona prognozowanie zmian, przewidywanie problemów, które mogą zaistnieć po podjęciu odpowiednich kroków. Najważniejsze jest jednak trafne zdiagnozowanie sytuacji wyjściowej, która posłuży za źródło informacji na temat stanu wymagającego modyfikacji w najbliższych latach.

„Strategia to zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągnięcia jakiegoś wyznaczonego celu” ale również „teoria, a także metody i techniki rozwiązywania określonych problemów badawczych”¹. Strategia to zatem nic innego, jak poddanie obserwacji oraz wnikliwej analizie aktualnej sytuacji społeczności lokalnej, która najczęściej nie jest satysfakcjonująca dla władz gminy, jak i mieszkańców. Obejmuje ona przewidywanie problemów, a także prognozowanie zmian, które mogą zaistnieć po wprowadzeniu odpowiednich przedsięwzięć.

Prezentowana Strategia uwzględnia ewolucję instytucji pomocy społecznej, jej przejście od realizacji funkcji ratowniczej do prewencyjno-usługowej oraz malejącą opiekuńczą rolę państwa na rzecz pomocy samorządowej i organizacji pozarządowych. W nowej roli pomoc społeczna będzie instytucją opartą na kapitale społecznym lokalnej społeczności, uwzględniając tym samym nową rolę świadczeniobiorców – od biernego klientyzmu do aktywnej partycypacji w procesie pomocy.² Strategia powinna określać cel, jakim jest rozwiązywanie określonych problemów społecznych np. poprawa sytuacji ludzi

¹ Olechnicki K., Załęski P.(red) Słownik socjologiczny, Toruń 1997, s.205.

² Krzyszkowski J. Lokalna polityka wobec biedy (red) Warzywoda Kruszyńska W. Instytut Socjologii UŁ, Łódź, 2003 s. 167-8.



niepełnosprawnych.

W głównych założeniach metodycznych *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Białogard* składa się:

- z diagnozy aktualnego stanu pomocy społecznej w gminie,
- prognozy potrzeb społecznych społeczności lokalnej,
- celu strategicznego ogólnego i celów szczegółowych (operacyjnych),
- metod realizacji celów,
- harmonogramu,
- całościowa wizja polityki społecznej w perspektywie czasowej do 2025 roku.

Podstawowe etapy pracy nad strategią w poszczególnych sferach obejmowały:

- diagnozę stanu rzeczywistego w poszczególnych sferach. Na tym etapie planowania strategicznego następuje analiza uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych w analizowanych sferach, potencjał gminy i jej mieszkańców,
- określenie problemów w poszczególnych sferach. Problemy muszą dotyczyć poszczególnej sfery w zakresie pomocy społecznej. Przeprowadzona analiza problemów obejmowała:
 - przegląd istniejącej sytuacji w analizowanym obszarze,
 - ustalenie problemów o charakterze priorytetowym - formułowanie celów.Przygotowanie koncepcji projektów stymulujących zrównoważony rozwój społeczny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Białogard nie ogranicza się w swych zapisach tylko do zadań realizowanych bezpośrednio przez instytucje gminy: Urząd Gminy i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na polu polityki społecznej w gminie Białogard. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Realizacja niniejszej Strategii jest spójna z dokumentami państwowymi takimi jak:

- *Krajowym Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020* –



Nowy Wymiar Integracji³ - Program ten jest dokumentem o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, utworzonym w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz innych strategii rozwoju – zwłaszcza Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Uwzględnia również politykę państwa obejmującą walkę z ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem głównym programu jest trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln oraz wzrost spójności społecznej. Ponadto, Program zakłada progres na czterech płaszczyznach:

- **Gwarancje dla przyszłości młodzieży** – stworzenie młodzieży szansy wejścia na rynek pracy i zakładania rodzin – „Zasadniczym efektem powinno być stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych, który przygotuje młodzież do wejścia na rynek pracy, umożliwi zdobycie niezbędnych kompetencji i umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową, a także rozwój rodziny.⁴”
- **Aktywna osoba i zintegrowana rodzina** – odpowiedzialne lokalne środowisko - „W tym przypadku podstawowym efektem ma być rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem. Chodzi o łączenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie znaczenia społeczności lokalnej z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-społecznego.⁵”
- **Zapobieganie niepewności mieszkaniowej** – „Najważniejsze będzie zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem, co zwiększy bezpieczeństwo rodzin i umożliwi ich aktywizację zawodową. Ważne też będzie zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności, które powodują wykluczenie społeczne.⁶”

³ Dokument dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki społecznej www.mpips.gov.pl – „Pomoc społeczna” (19.11.2015).

⁴ <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/uchwala-w-sprawie-przyjecia-programu-pod-nazwa-krajowy-program.html> (25.11.2015).

⁵ Tamże.

⁶ Tamże.



- **Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni**– „Podstawowy efekt realizowanych działań to zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu oraz możliwości włączenia się do życia społecznego.⁷”
- **Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020⁸**- określa kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w oparciu o diagnozę sektora ekonomii społecznej uwzględniając aktualny kontekst polityczny, społeczny i gospodarczy w Polsce i w Unii Europejskiej.
- **Rządowego Programu Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020⁹**- Program zakłada włączenie sektora organizacji pozarządowych do działań służących zaangażowaniu seniorów w aktywność społeczną w czterech sektorach:
 - **Edukacja osób starszych**– poszerzenie oferty edukacyjnej dla osób starszych, które zamierzają edukować się oraz rozwijać, przy wykorzystywaniu potencjału oraz kapitału, którym dysponują poszczególne osoby.
 - **Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową**- aktywności osób starszych oraz włączenie do wspólnych działań młodszego pokolenia, co pozwoli na budowanie wzajemnego zrozumienia oraz rozwój umiejętności społecznych;
 - **Partycypacja społeczna osób starszych**- działania na rzecz zwiększenia udziału osób starszych w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym, co przyczyni się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
 - **Partycypacja społeczna osób starszych**- zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych. Kluczowe znaczenie ma tutaj tworzenie lokalnych sieci wsparcia opartych na działaniach wolontariuszy w celu tworzenia środowiska samopomocy.

⁷ Tamże.

⁸ Dokument dostępny na stronie internetowej www.pozYTEK.gov.pl (19.11.2014).

⁹ Uchwała Nr 237 Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020, Dz. U. Monitor Polski z dn. 24 stycznia 2014 r., poz. 52.



- **Programem Operacyjnym „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020”, POWER 2014-2020¹⁰**- Jest jednym z 6 programów krajowych jakie będą realizowane w okresie 2014-2020. Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego, a jego celem są reformy w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia.
- **Wieloletnim Programem Wspierania Finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”¹¹**- Celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie:
 - poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
 - poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
 - kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.
- **Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**- ma na celu zwiększyć m.in. skuteczność oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, skuteczność przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia skali tego zjawiska w Polsce, a także zwiększyć poziom kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Białogard przyjęto na dziesięć lat (2016-2025), co ułatwi władzom gminy formułowanie zadań do realizacji w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Dodatkowo, gmina będzie mogła w przeciągu dziewięciu lat modyfikować planowane działania tak, by dostosować je do zachodzących zmian. Strategia posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu lokalnym.

¹⁰ Dokument dostępny na stronie internetowej www.mrr.gov.pl (20.11.2014).

¹¹ Uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2014, www.mpips.pl. – link Pomoc społeczna – Programy.





1. Podstawy prawne

Podstawy prawne regulujące system pomocy społecznej w Polsce zawarte są w następujących aktach prawnych:

[Ustawa o pomocy społecznej \(t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 163\).](#)

Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej definiuje Ustawa: zadania w zakresie pomocy społecznej; rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; organizację pomocy społecznej; zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Dokument traktuje pomoc społeczną przede wszystkim jako instytucję, umożliwiającą wyjście z trudnych sytuacji życiowych tym osobom, rodzinom, które nie są w stanie wykorzystać własnego potencjału, zasobów czy predyspozycji, ze względu na niemożność samodzielnego przezwyciężenia problemów w życiu codziennym.

[Ustawa o świadczeniach rodzinnych \(t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 114, z późn. zm.\).](#)

Reguluje nowy system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zamiast dotychczasowego szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń ustawa ta wprowadza tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastępują obecne zasiłki i świadczenia (np. zasiłek wychowawczy, zasiłek okresowy macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy).

[Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów \(t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 859 z późn. zm.\).](#)

Ustawa zmieniła ustawę o Funduszu Alimentacyjnym. Pozwoliło to na lepszy dostęp osób uprawnionych do organu wypłacającego świadczenia. Po nowelizacji ustawa zakłada uproszczenie i zmniejszenie procedur administracyjnych związanych ze stosowaniem ustawy, bardziej racjonalne funkcjonowanie organów działających na jej podstawie oraz efektywne odzyskiwanie przez budżet państwa od dłużników alimentacyjnych należności Skarbu Państwa powstałych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ponadto, do dochodu osób ubiegających się o świadczenia rodzinne nie będą wliczane dochody



pochodzące z umów o dzieło w sytuacji ich utraty oraz wprowadzono procedurę zwrotu nadpłaconego zasiłku pielęgnacyjnego, gdy organ emerytalno-rentowy przyzna za ten sam okres dodatek pielęgnacyjny.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2011r. Nr. 43, poz.225).

Ustawa stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz.1375).

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014r. poz.1118).

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1984r. Nr 35, poz. 230, z późn. zm.).



Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, że większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa o promocji zatrudnienia i rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 149).

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 1998r. Nr 137, poz. 887).

Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Ustawa o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zakłada, że ze względu na konieczność wdrożenia do polskiego prawa przepisów unijnych, które m.in. nakładają na instytucje państw członkowskich uczestniczące w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego obowiązek wymiany informacji drogą elektroniczną przez System Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego (EESSI). Z założeń wynika, że dzięki temu rozwiązaniu zwiększy się szybkość wymiany informacji między unijnymi instytucjami zabezpieczenia społecznego, co przyspieszy weryfikację uprawnień, a w efekcie zapewni wypłacanie świadczeń jedynie osobom uprawnionym.

Ustawa o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572).

Reguluje wszystkie kwestie związane z oświatą, funkcjonowaniem szkół i placówek, ich finansowaniem, zagadnieniami dotyczącymi pomocy stypendialnej, czy też treści związanych z samymi zasadami oceniania. Ponadto ustawa reguluje kwestię wsparcia finansowego dla potrzebujących uczniów.



1.1 Metody badawcze

W celu opracowania prezentowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla GOPS w Białogardzie wykorzystano następujące metody badawcze:

- analizę materiałów zastanych, czyli informacji zgromadzonych w celach administracyjnych, udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej do zaobserwowania ilości osób korzystających z pomocy GOPS oraz środków przeznaczonych do rozdysponowania w latach 2012-2015,
- dane statystyczne – wykorzystane do analizy struktury demograficznej w gminie,
- wywiady swobodne z pracownikami GOPS, umożliwiające zestawienie danych liczbowych z pracą Ośrodka i bezpośrednimi kontaktami z podopiecznymi Ośrodka,
- dane statystyczne udostępnione przez Komisariat Policji umożliwiające oszacowanie skali przemocy w rodzinie,
- ankiety adresowane do pracowników wszystkich instytucji działających na terenie gminy oraz ich najbliższego otoczenia, a także reszty mieszkańców.



2. Charakterystyka Gminy Białogard

Gmina Białogard jest gminą wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego i stanowi 38% powierzchni powiatu. Gmina osadzona jest przy ważnych szlakach komunikacyjnych:

- drodze krajowej relacji Szczecin - Gdańsk,
- drodze wojewódzkiej Kołobrzeg – Wałcz,
- szlakach kolejowych Gdańsk – Szczecin, Poznań - Kołobrzeg.

Obszar gminy otacza tereny miasta powiatowego Białogard, ważnego węzła komunikacji drogowej i kolejowej, największego w regionie ośrodka administracyjno-usługowego i przemysłowego. Od strony północnej gmina graniczy z gminami: Karlino i Biesiekierz, od strony wschodniej z gminą Świeszyno, od południa z gminami: Tychowo, Połczyn Zdrój i Rąbino, natomiast od zachodu z gminą Sławoborze.

Powierzchnia gminy wynosi 328 km².

Teren gminy zamieszkuje 7 833 osób¹². Sieć osadnicza liczy 53 miejscowości: 36 wsi (33 to wsie sołectkie) i 17 osad. Tylko jedna miejscowość w gminie należy do dużych: Stanomino liczące ponad 700 mieszkańców. Sytuacja demograficzna w pozostałych prezentuje się następująco:

- 14 wsi liczy od 4 - 50 mieszkańców
- 9 wsi liczy od 50 - 100 mieszkańców
- 16 wsi liczy od 100 - 200 mieszkańców



¹² Stan 2014 rok, GUS.



- 7 wsi liczy od 200 - 300 mieszkańców
- 6 wsi liczy od 300 - 400 mieszkańców

W skład gminy wchodzi 33 sołectwa:

- Białogórzyno (obejmuje wsie Białogórzyno, Białogórzynko, Stajkowo, Wronie Gniazdo),
- Buczek (obejmuje wsie Buczek i Zaspy Małe),
- Byszyno (obejmuje wsie Byszyno i Przegonia),
- Czarnowęsy (obejmuje wsie Czarnowęsy i Tarpnowo),
- Dargikowo (obejmuje wieś Dargikowo),
- Dębczyno (obejmuje wieś Dębczyno),
- Góry (obejmuje wsie Góry i Liskowo),
- Gruszewo (obejmuje wieś Gruszewo),
- Klępino Białogardzkie (obejmuje wieś Klępino),
- Kościernica (obejmuje wieś Kościernica),
- Laski-Stanomino (obejmuje wieś Laski-Stanomino),
- Lulewice (obejmuje wieś Lulewice),
- Lulewiczki (obejmuje wieś Lulewiczki),
- Łęczno (obejmuje wsie Łęczno, Łęczenko, Łęczynko, Żabiniec),
- Moczyłki (obejmuje wieś Moczyłki),
- Nasutowo (obejmuje wieś Komasowo, Nasutowo),
- Nawino (obejmuje wieś Nawino),
- Nosówko (obejmuje wieś Nosówko),
- Pękanino (obejmuje wsie Pękanino i Pękaninko),
- Podwilcze (obejmuje wieś Podwilcze),
- Pomianowo (obejmuje wieś Pomianowo),
- Pustkowo (obejmuje wsie Pustkowo, Pustkówko, Strzelec, Ząbki),
- Rarwino (obejmuje wieś Rarwino),
- Redlino (obejmuje wsie Redlino i Trzebiele),
- Rogowo (obejmuje wieś Rogowo),
- Rościno (obejmuje wieś Rościno),
- Rychowo (obejmuje wieś Rychowo),



- Rychówko (obejmuje wsie Rychówko, Sińce),
- Rzyszczewo (obejmuje wsie Rzyszczero, Wygoda),
- Zagórze (obejmuje wieś Zagórze),
- Żeleźno (obejmuje wieś Żelaźno),
- Żelimucha (obejmuje wieś Żelimucha),
- Żytekowo (obejmuje wieś Żytekowo).

Tabela 1. Struktura gruntów

	ha	%
POWIERZCHNIA GMINY OGÓŁEM	32.793	100
Użytki rolne, w tym:	18.410	56,14
- grunty orne	12.548	38,27
- sady	93	0,28
- łąki i pastwiska	5.592	17,05
- stawy	21	0,06
- grunty pod rowami	156	0,48
Grunty: leśne, zadrzewione i zakrzaczone zadrzewieniem	11.992	36,57
Grunty pod wodami	186	0,57
Użytki kopalne	27	0,08
Tereny komunikacyjne	860	2,62
Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	498	1,52
- zabudowane	417	1,27
- niezabudowane	9	0,03
- tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	72	0,22
Tereny różne	64	0,20
Nieuzytki	756	2,30

Powierzchnia gminy ogółem to 32.793 ha. 56% całej powierzchni to użytki rolne, czyli: grunty orne, sady, łąki i pastwiska, stawy, użytki kopalne, grunty, grunty pod wodami itp. Największą część użytków rolnych zajmują grunty orne- 38%. Następne co do powierzchni użytków



rolnych są grunty: leśne, zadrzewione i zakrzaczone zadrzewieniem. Zajmują one 11.992 ha powierzchni gminy, czyli 37%.

Gmina Białogard położona jest w jednostce fizyczno-geograficznej zwanej Równiną Białogardzką, stanowiącej część składową Pobrzeża Koszalińskiego, które zajmuje środkowo-północną nadbałtycką część Pojezierza Zachodniopomorskiego (według podziału J. Kondrackiego). Teren Gminy wznosi się od wysokości 11,3 m n.p.m. w rejonie ujścia rzeki Radew do Parsęty (granica z m. Karlino) do 95,1 m n.p.m. - wzniesienie w m. Góry. Generalnie pochylony jest w kierunku północno-zachodnim. Rzeźba terenu na przeważającej części Gminy jest stosunkowo mało zróżnicowana. Lekko faliste powierzchnie, wzniesione średnio 20,0 - 30,0 m n.p.m. w części północnej, 30,0 - 40,0 m n.p.m. w części południowej, urozmaicają rozcięcia dolin rzecznych i obniżen wytopiskowych oraz pagórki kemowe.

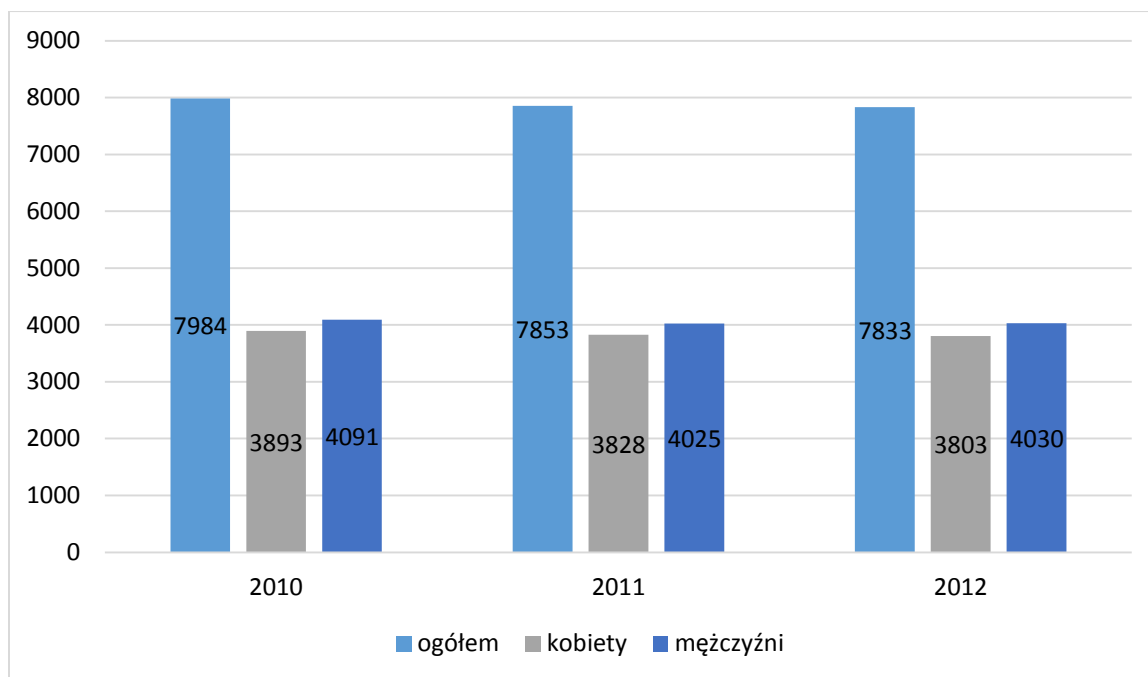
Gmina Białogard położona jest w dorzeczu Parsęty, w jego środkowej części. Całkowity obszar dorzecza Parsęty wynosi 3150 km i stanowi 1% powierzchni kraju. Parsęta jest rzeką I-go rzędu, uchodzi do Morza Bałtyckiego, jej długość wynosi 139 km, źródło znajduje się na wysokości 137 m n.p.m. w okolicach m. Parsęcko na terenie gminy Szczecinek. Jako rzeka nizinna posiada znaczny spadek podłużny, wynoszący średnio 1,05 %, w górnych partiach spadek jest znacznie wyższy, sięga nawet do 5 %. Powoduje to silne erodowanie koryta, a w okresie wezbrań szkody. Rzeką Parsęta przecina obszar Gminy przez środek, z południowego wschodu na północny - zachód, płynie silnie meandrując w dolinie o zmiennej szerokości i o niewysokich brzegach. W Gminie Białogard przyjmuje większość swoich dopływów, w tym największy dopływ rzekę Radew.

2.1 Sytuacja demograficzna Gminy Białogard

W procesach demograficznych gminy na przestrzeni ostatnich 35 lat nie zachodziły istotnie duże zmiany. Liczba ludności w 1980 roku wynosiła 8233 osoby, w roku 2004 - 8096 osób, w roku 2014 - 7833 osób. Nie uległa też zasadniczej zmianie ekonomiczna struktura wieku ludności i pozostałe wskaźniki demograficzne. Reasumując można uznać, że sytuacja demograficzna gminy Białogard jest stabilna.



Wykres 1. Liczba ludności w gminie w latach 2010-2012

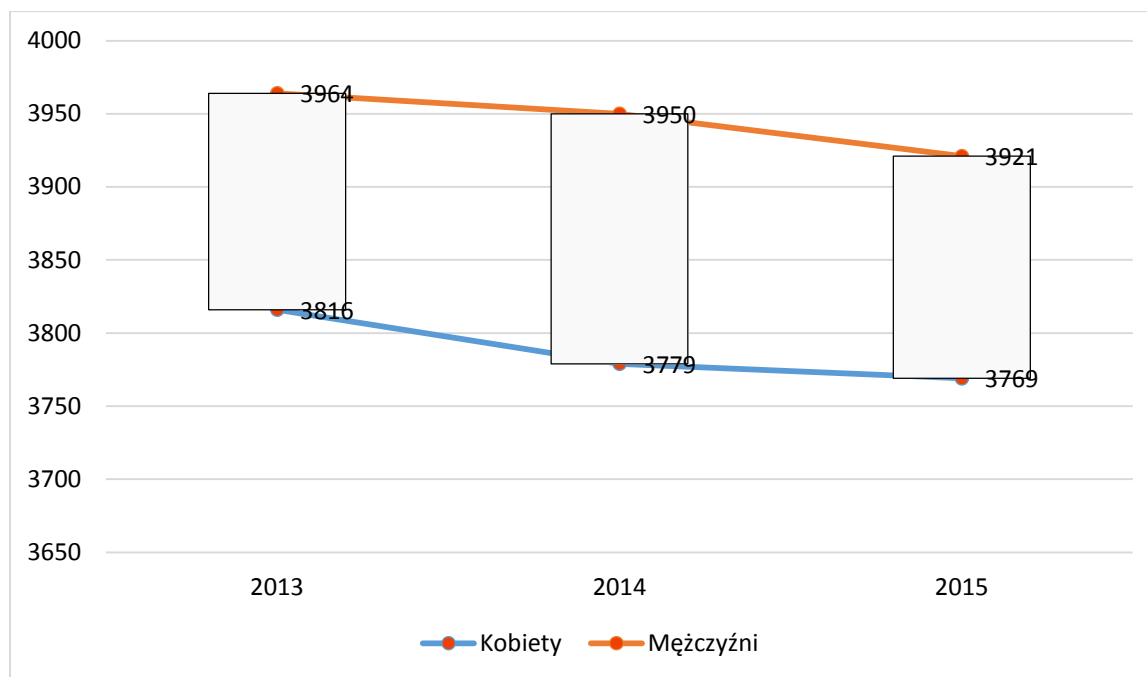


UG Białogard, Ewidencja ludności

Liczba ludności w roku 2010 w gminie wynosiła 7984. W tym 3893 kobiet i 4091 mężczyzn. Sytuacja z lat wcześniejszych nie zmieniła się - nadal mężczyzn jest więcej od kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców. W roku kolejnym - 2011 liczba ludności ogółem spadła do 7853, natomiast liczba mężczyzn wciąż przeważała nad liczbą kobiet - 4025 mężczyzn i 3828 kobiet. W roku 2012 - liczba ludności w gminie odpowiadała 7833 osobom. Liczba kobiet ponownie okazała się mniejsza od liczby mężczyzn. Na przestrzeni analizowanych lat można dostrzec powolny spadek w liczbie ludności gminy, co w przyszłości może stanowić poważny problem.



Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn w latach 2013-2015



UG Białogard, Ewidencja ludności

Liczba kobiet i mężczyzn w 2013 roku odpowiadała 49,04% i 50,95% ogólnej liczby mieszkańców. W 2014 roku kobiety stanowiły już 48,89% mieszkańców gminy, natomiast mężczyźni 51,10%. Rok później, pomimo niewielkiego spadku liczby mieszkańców, liczba mężczyzn wciąż przewyższała liczbę kobiet. Sytuacja podobnie prezentuje się w ogólnej liczbie ludności kraju. Tu również przypada mniej kobiet niż mężczyzn.

Tabela 2. Struktura demograficzna gminy z uwzględnieniem grup wiekowych

	Przedprodukcyjny	19-65	19-60	> 65	> 60
2013	1670	2807	2301	280	722
2014	1628	2795	2284	287	735
2015	1604	2751	2271	308	756

UG Białogard, Ewidencja ludności



Powyższa tabela przedstawia strukturę demograficzną w gminie ze względu na wyszczególnienie grup wiekowych. Można zaobserwować nieznaczne wahania. W roku 2013 łączna liczba osób w wieku poprodukcyjnym¹³ wynosiła 1002. Grupa stanowiła 13% ogólnej liczby ludności. Zdecydowaną przewagę stanowiła liczba kobiet (722) niż mężczyzn (280). Najwięcej osób było w wieku produkcyjnym¹⁴ (65,65%). W wieku przedprodukcyjnym¹⁵ znajdowało się 22% ludności gminy (1670 osób).

W 2014 roku liczba ludności uległa spadkowi do 7729 mieszkańców. Najliczniejszą grupą były osoby w wieku produkcyjnym, stanowiły 66% mieszkańców gminy (niewielki wzrost w stosunku do roku poprzedniego). Dominacja osób w wieku produkcyjnym w tym roku uznawana była za pozytywne zjawisko, szczególnie ze względu na fakt, że Polacy są jednym z najszybciej starzejących się społeczeństw Unii Europejskiej. W wieku poprodukcyjnym znajdowało się 13,22% społeczności gminy (niewielki wzrost w stosunku do roku poprzedniego). Osoby w wieku przedprodukcyjnym odpowiadały 21,06% ogólnej liczby ludności.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym w 2015 roku stanowią 19% ogólnej liczby ludności. W wieku poprodukcyjnym jest 13% społeczności. W tym też przedziale wiekowym dominują prawie trzykrotnie kobiety (735) w stosunku do liczby mężczyzn (287). Natomiast w odniesieniu do ogólnej liczby ludności gminy, dominują mężczyźni (podobnie jak w poprzednich zanalizowanych latach), odpowiadają 51% ogólnej liczby ludności. Najliczniejsza grupa wśród ogólnej liczby odpowiada osobom w wieku produkcyjnym (67%). W wieku poprodukcyjnym jest 14% społeczności, co czyni z tej grupy najmniej liczną. W wieku przedprodukcyjnym znajdują się 1604 osoby (20,85%).

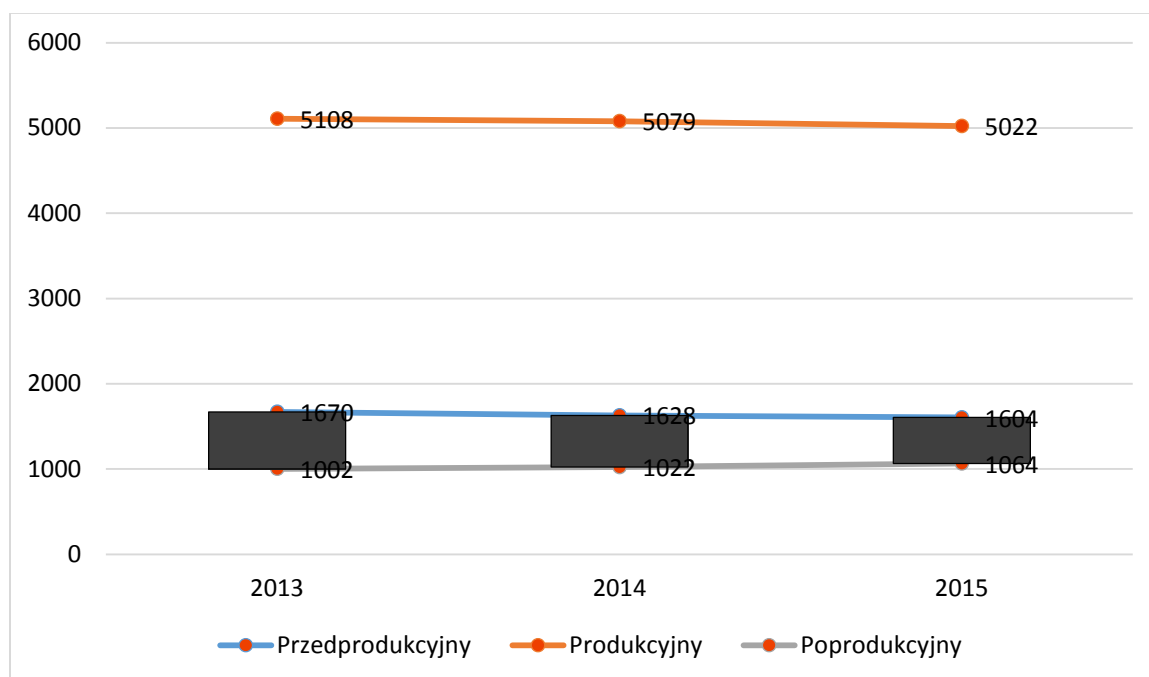
¹³ Wiek poprodukcyjny – przedział wiekowy przyjęty w statystyce dla potrzeb ekonomii. Według metodologii Głównego Urzędu Statystycznego w wieku poprodukcyjnym znajdują się: mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej.

¹⁴ Wiek produkcyjny – ludność wykonująca pracę przynoszącą dochód oraz bezrobotni; przedział wiekowy przyjęty w statystyce dla potrzeb ekonomii. Według metodologii Głównego Urzędu Statystycznego w wieku produkcyjnym znajdują się: mężczyźni pomiędzy 18 a 64 rokiem życia, kobiety pomiędzy 18 a 59 rokiem życia.

¹⁵ Wiek przedprodukcyjny – przedział wiekowy przyjęty w statystyce dla potrzeb ekonomii. Według metodologii Głównego Urzędu Statystycznego w wieku przedprodukcyjnym znajdują się: mężczyźni i kobiety poniżej 18. roku życia.



Wykres 3. Struktura demograficzna gminy z uwzględnieniem grup wiekowych



UG Białogard, Ewidencja ludności

Negatywnym zjawiskiem jest jeszcze nieznaczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W przedziale trzech analizowanych lat, liczba ta wzrastała odpowiednio 12,87%, 13,22%, 13,83%. W 2015 roku 71% osób z tej grupy to kobiety, natomiast mężczyźni stanowili tylko 29%. We wcześniejszych latach można zaobserwować podobne zjawisko. Liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym jest zawsze prawie dwukrotnie większa od liczby mężczyzn.



3. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna to przede wszystkim instytucje świadczące usługi dla ludności danego obszaru. Infrastruktura obejmuje ona usługi w zakresie bezpieczeństwa, prawa, oświaty i nauki, kultury, służby zdrowia, opieki społecznej, które są podstawowymi czynnikami wpływającymi na poziom życia mieszkańców.

3.1 Edukacja¹⁶

W gminie Białogard dzieci i młodzież mają możliwości kształcenia oraz rozwoju w następujących szkołach:

- Szkoła Podstawowa w Kościelnicy - do szkoły uczęszczają dzieci z okolicznych wsi: Kościelnica, Pękanino, Pękaninko, Pustkowo, Pustkówko, Strzelec, Lęsniki, Nosówko, Stajkowo, Białogórzyno, Białogórzynko, Żeleźno, Pomianowo, Buczek, Zaspy Małe, Redlino, Lulewice, Lulewiczki, Żelimucha. Szkoła położona jest na skraju wsi Koscielnica, 6 km od Białogardu i 25 km od Koszalina. Do szkoły dzieci dochodzą z Kościelnicy, a te mieszkające dalej dowożone są autobusami. W szkole działa biblioteka szkolna. Działalność rekreacyjno - sportowa odbywa się na świeżym powietrzu i w zastępczej sali gimnastycznej. Szkoła posiada dwa boiska: asfaltowe i trawiaste.
- Szkoła Podstawowa w Rogowie,
- Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Stanowie,
- Gimnazjum w Pomianowie - szkoła stanowiła centrum życia kulturalnego, odbywały się w niej poza uroczystościami szkolnymi zabawy i spotkania rodziców, zebrania społeczności oraz imprezy kulturalno-oświatowe.

Poniższe tabele przedstawiają zarówno liczbę uczniów w poszczególnych szkołach oraz liczbę nauczycieli przypadających na dany rok szkolny.

¹⁶ Wykorzystane dane pochodzą bezpośrednio ze szkół.



W szkole podstawowej zauważalny jest wzrost liczby uczniów w 2015/2016 roku szkolnym w porównaniu do poprzednich lat. Podobnie sytuacja wygląda w gimnazjum, bardzo nieznaczne zwiększenie się liczby uczniów.

Tabela 3. Liczba uczniów

	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Szkoła Podstawowa w Rogowie	126	123	150
Szkoła Podstawowa w Kościernicy (oddział przedszkolny)	141 (40)	139 (40)	153 (28)
Szkoła Podstawowa w Stanominie	159	155	166
Gimnazjum w Stanominie	48	48	52
Gimnazjum w Pomianowie			

Zwiększająca się liczba dzieci w szkołach nie jest adekwatna do liczby nauczycieli, która z roku na rok ulega niewielkiej redukcji. Praktycznie w każdej ze szkół zauważalne jest zmniejszenie kadry pedagogicznej.

Tabela 4. Liczba nauczycieli

	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Szkoła Podstawowa w Rogowie	20	17	18
Szkoła Podstawowa w Kościernicy	20	18	18
Szkoła Podstawowa w Stanominie	18	16	16
Gimnazjum w Stanominie	16	12	14
Gimnazjum w Pomianowie			

3.2 Kultura

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Kultura w gminie Białogard oscyluje wokół Gminnej Biblioteki Publicznej i filii, a także wokół Centrum Kultury i Spotkań Europejskich w Białogardzie.



W gminie działają 4 biblioteki, w których jest stały dostęp do komputerów z Internetem. Biblioteki te poza swoimi podstawowymi funkcjami pełnią również inne funkcje, są miejscem spotkań, zebrań, pełnią rolę świetlic wiejskich:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Stanominie,
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Podwilczu,
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Pomianowie,
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Rogowie.

W 2008 roku otwarto Centrum Kultury i Spotkań Europejskich w Białogardzie, które organizuje różnego rodzaju imprezy kulturalne, m.in. : przedstawienia, koncerty. Działają tam grupy artystyczne: Teatr Lalek Marko, Białogardzki Chór Kameralny Bel Canto i Teatr Róż. Każdego roku w Białogardzie, w okresie letnim organizowane są imprezy kulturalne. Trwają kilka dni pod nazwą Dni Białogardu.

3.3 Sport i rekreacja

Życie sportowe oraz rekreacyjne koncentruje się wokół:

- Ludowych Zespołów Sportowych. Jest to polskie zrzeszenie grupujące kluby sportowe działające w małych miejscowościach, głównie na wsiach. Celem zrzeszenia jest upowszechnianie i rozwijanie kultury fizycznej i sportu. LZS jest członkiem ISCA - Międzynarodowego Stowarzyszenia Sportu i Kultury.
- Gminnego Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych w Białogardzie.

Najstarszym z działających Kół jest LZS "Tęcza" Czarnowęsy – powstały w 1966 roku . W skład Gminnego Zrzeszenia wchodzi obecnie następujące Koła:

- "Radew" Białogórzyno,
- "Morena" Buczek - działalność zawieszona,
- "Huragan" Byszyno,
- "Tęcza" Czarnowęsy,
- "Markus" Gruszewo - działalność zawieszona,
- "Huragan" Żytelkowo,
- "Tęcza" Kościernica,



- "Sokół" Lulewice,
- "Świt" Łęczno,
- "Pogoda" Nasutowo,
- "Dream Team" Redlino - działalność zawieszona,
- "Wiking" Rogowo - działalność zawieszona,
- "Orzeł" Stanomino i Koło Ligi Obrony Kraju w Stanominie.

GZ LZS realizuje zadania gminy w zakresie sportu, turystyki i rekreacji. Jest współorganizatorem corocznie odbywających się na terenie Gminy Białogard imprez. Najważniejsze z nich, na stałe wpisane do Kalendarza Imprez Sportowych, Turystycznych i Rekreacyjnych to:

- Turniej Sołectw Gminy Białogard,
- Turniej Piłki Nożnej Trampkarzy, Samorządowców i Służb Mundurowych w Nasutowie (wcześniej w Białogórzynie),
- Gminne Biegi Przełajowe Szkół Podstawowych i Gimnazjum w Kłępinie,
- Turniej o "Super Puchar" w tenisie stołowym dziewcząt i chłopców,
- Turniej Piłki Siatkowej w Nawinie,
- Turnieje Strzeleckie w Stanominie.

3.4 Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwa, spokoju, ochrony porządku publicznego w gminie Białogard strzegą trzy najważniejsze organy:

- Straż Gminna, która ma wiele zadań oraz obowiązków do których m.in. należy: ochrona spokoju i czuwanie nad porządkiem,
- Policja z główną siedzibą oraz terenem podzielonym na dwie dzielnice,
- Ochotnicza Straż Pożarna, która zrzesza:
 - 215 członków, w tym: 26 kobiet, 24 członków honorowych, 1 wspierającego,
 - 54 członków drużyn młodzieżowych, w tym 30 dziewcząt.

Strażacy działają w 6 jednostkach, mających siedziby w m. Białogórzyno, Kościelnica, Podwilcze, Pomianowo, Rogowo i Stanomino.



W ramach bezpieczeństwa i przeciwdziałaniu przemocy, wspierania rodziny realizowany był projekt systemowy „Rodzina razem”, który gwarantował pomoc specjalistyczną - asystenta rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Jest to partnerski projekt systemowy, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt ten swoją realizację rozpoczął w 2013 roku i kontynuowany był również w roku 2014.

3.5 Ochrona zdrowia

W Powiecie Białogardzkim działają ośrodki zdrowotne, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz szpital. Dbają one o zdrowie i bezpieczeństwo pacjentów. Szpital Powiatowy w Białogardzie posiada oddziały:

- ul. Szpitalna: Wewnętrzny, Chirurgiczny, Ginekologiczno-Położniczy, Noworodkowo-Dziecięcy, Psychosomatyczny, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Blok Operacyjny,
- ul. Chopina: Rehabilitacji Neurologicznej, Rehabilitacji Ogólnoustrojowej A, Rehabilitacji Ogólnoustrojowej B, Reumatologii, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy CODA.

Szpital Powiatowy w Białogardzie świadczy usługi w trzech poradniach:

- Poradnia Zdrowia Psychicznego - porady terapeutyczne, kontrolne i psychologiczne. Sesje wsparcia psychospołecznego,
- Poradnia Medycyny Pracy - konsultacje medyczne w zakresie MP, badania kierowców, wpisy do książeczek zdrowia,
- Poradnia Rehabilitacyjna.

Funkcjonują również dwie pracownie i gabinet, kolejno:

- Pracownia RTG - diagnostyka radiologiczna dla pacjentów szpitalnych, ambulatoryjnych oraz skierowanych z niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej i praktyk lekarskich,
- Pracownie Gastrofiberoskopii i USG - gastroscopia, kolonoskopia, USG jamy brzusznej, USG kończyn dolnych metodą Dopplera, USG sutka, USG opłucnej, USG ginekologiczne (zewnętrzne i dopochwowe),



- Gabinet Nocnej i Świątecznej Podstawowej Opieki Zdrowotnej - podstawowa opieka zdrowotna udzielana w nocy i w święta w sytuacji nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia.

W Białogardzie działa także siedem niepublicznych zakładów opieki, które współpracują z Narodowym Funduszem Zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ESKULAP",
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Doktor Cieśla",
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej POZ EBW,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej EVAMED,
- Indywidualna Praktyka Lekarska,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Reu-med",
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej U. Gozdalska-Słowik, S. Dowda,
- FOLK - MED S.C.

3.6 Rynek pracy

Bezrobocie – zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Pojęcie „bezrobotnego” oznacza ogólnie osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy).

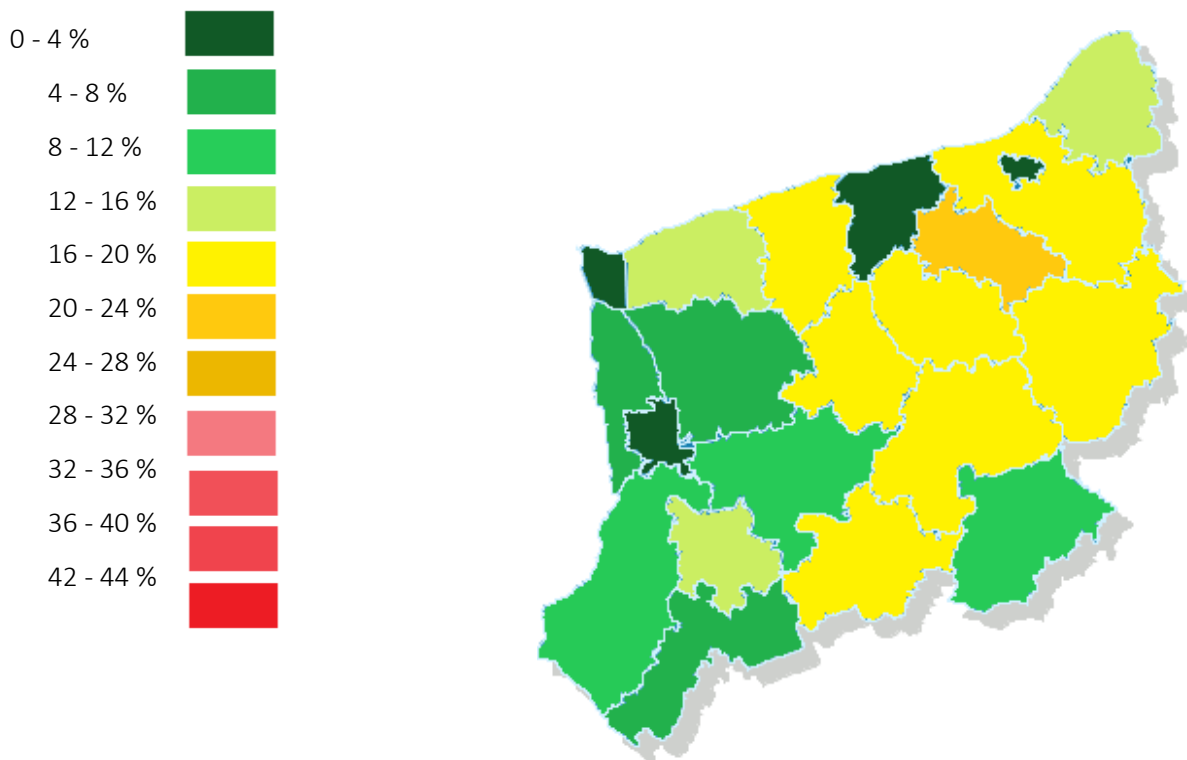
W Polsce bardzo rozbudowaną i szczegółową definicję terminu „bezrobotny” podaje w artykule 2 (ustęp 2 punkt 2) ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim wynosi 12,8%¹⁷. W Polsce stopa bezrobocia w roku 2013 wynosiła 13,4%. W roku 2014 11,4%. W roku 2015 (IX) 9,7%. Poziom bezrobocia w samym województwie jest wysoki w porównaniu do całego kraju. W powiecie Białogardzkim wskaźnik bezrobocia (na październik 2015r.) wynosi ok. 25%. Jest on powiatem

¹⁷ Wojewódzki Urząd Pracy, <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/statystyka-badania-i-analiza/podstawowe-dane-o-bezrobociu/>



o najwyższym wskaźniku bezrobocia spośród innych powiatów, w których wskaźnik ten nie przekracza 22,3% (powiat Łobeski).



Wykres 4. Stosunek bezrobotnych kobiet do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych

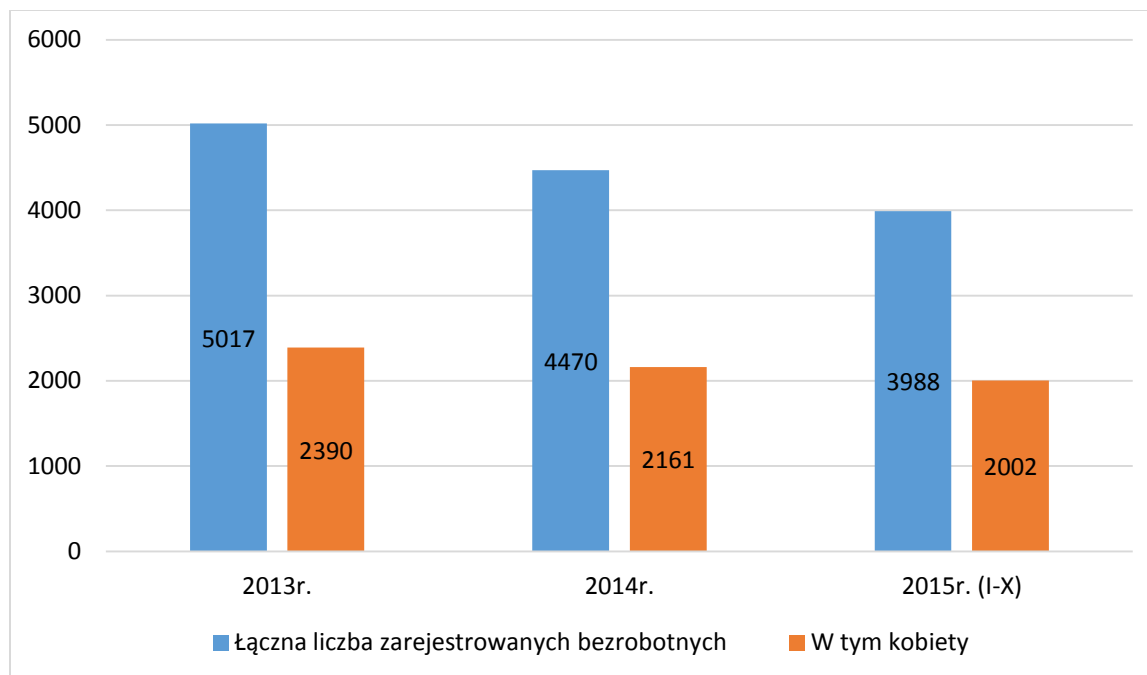




Tabela 5. Struktura bezrobotnych w latach 2013-2015

	Łączna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych z prawem do zasiłku	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych dotychczas niepracujących
2013	5017	831	637
2014	4470	743	517
2015 (I-X)	3988	697	427

PUP Białogard

W 2013 roku zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy było 5017 osób, w tym 48% - kobiety. Podział bezrobotnych zarejestrowanych ze względu na płeć jest dość równy. Odpowiednio, mężczyźni - 52%, kobiety - 48%. Bezrobotni z prawem do zasiłku stanowiły 17% spośród wszystkich zarejestrowanych, w tym 46% kobiet. Spośród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 roku, tylko 13% osób dotychczas nie pracowało.

Liczba bezrobotnych w roku 2014 w mieście Białogard wynosiła 1865 osób, w tym było 889 bezrobotnych kobiet. Stanowiły one 48% wszystkich bezrobotnych, a tylko 183 kobietom przysługiwało prawo do zasiłku. Wszystkich, którym przysługiwało prawo do zasiłku było 327. Wskaźnik bezrobocia¹⁸ wynosił w 2014 roku 11,8%. W gminie Białogard bezrobotnych było ponad połowę mniej niż w mieście - 891 osób, w tym 50% z nich to kobiety. Z wszystkich bezrobotnych w gminie Białogard jedynie 15% przysługiwało prawo do zasiłku (138 osób), w tym tylko 57 kobiet. W gminie Białogard wskaźnik bezrobocia wynosił 17,0%. Jest to alarmująco niepokojący wskaźnik w porównaniu do wskaźnika bezrobocia w tym samym roku w Polsce, który wynosił 11,4%. Stopa bezrobocia w gminie Białogard była o 5,2 punktów procentowych większa od stopy bezrobocia w mieście. Oznacza to, że więcej bezrobotnych w

¹⁸ Wskaźnik bezrobocia - inaczej stopa bezrobocia, jest to stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym



roku 2014 było mieszkańców gminy Białogard, czyli mieszkańców wsi. W całym powiecie Białogardzkim wskaźnik bezrobocia wynosił 14,2%.

W roku 2014 bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białogardzie było łącznie 4470 osób. Wśród liczby tych osób 517 z nich były dotychczas nie pracujące, a 743 osobom z wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych przysługiwało prawo do zasiłku. Osoby zarejestrowane w PUP dotychczas nie pracujące stanowiły niemal 12% wszystkich zarejestrowanych, a ci z prawem do zasiłku odpowiadali 17% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych. Wśród łącznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych 48% było kobiet. Oznacza to, że ogólny podział bezrobotnych ze względu na płeć jest dosyć równy. 47% z osób zarejestrowanych z prawem do zasiłku jest kobiet, 53% to mężczyźni. Tu również podział tych osób ze względu na płeć jest połowiczny. Jeśli chodzi o osoby dotychczas nie pracujące, to ponad połowę z nich stanowią kobiety, bo aż 63%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dotychczas nie pracujących 37% to mężczyźni.

W roku 2015, w okresie (I-X) łączna liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 3988. Ponad połowa z nich to kobiety. Pośród tych osób tylko 18% posiadało prawo do zasiłku. Z odnotowanych bezrobotnych 11% dotychczas nie pracowało. Zarówno liczba bezrobotnych zarejestrowanych z prawem do zasiłku, jak i liczba bezrobotnych zarejestrowanych dotychczas nie pracujących z roku na rok maleje. Od roku 2013 łączna liczba osób z prawem do zasiłku zmalała o ok. 17%, a liczba bezrobotnych dotychczas nie pracujących o ok. 33%. Stopa bezrobocia w mieście Białogard wynosiła 11%, natomiast w gminie Białogard wskaźnik ten wynosi 14,7%. To o 3,7 punktu procentowego więcej od stopy bezrobocia w mieście.

Tabela 6. Wybrane kategorie bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2013-2015

	Zamieszkali na wsi	Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Długotrwale bezrobotne	Osoby do 25 roku życia
2013	2006	4767	2897	859
2014	1861	3925	2704	713
2015	1635	3504	2421	533

PUP Białogard



Z łącznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 roku, 40% to mieszkańcy wsi, w tym 49% z nich to kobiety. Osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy było 4767. Są oni zdecydowaną większością, ponieważ stanowią 95% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w PUP. Wśród nich około połowa to kobiety. Długotrwale bezrobocie dotknęło aż 58% bezrobotnych z Białogardzie. Osób startujących na rynku pracy, młodych, do 25 roku życia odnotowano 859 zarejestrowanych bezrobotnych.

W Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców wsi jest 1861 osób, tj. 42% ze wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w roku 2014. Liczba ta zmalała od poprzedniego roku (w 2013 roku wynosi 2006 osób). Wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych wyróżnia się osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ich liczba jest stosunkowo wielka, ponieważ stanowią oni 88% spośród łącznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Ich ilość zmieniła się od liczby osób będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy poprzedniego roku. Jest ich mniej - 49% osób będących w wyjątkowej sytuacji na rynku pracy to kobiety. Osób długotrwale bezrobotnych jest 2704, a osób bezrobotnych do 25 roku życia 713. Wśród osób długotrwale bezrobotnych jedynie 20 z nich przysługuje prawo do zasiłku, osoby te stanowią 0,7%. Jest to stosunkowo mała liczba w porównaniu do wszystkich osób zarejestrowanych (4470) jak i osób długotrwale bezrobotnych.

Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi maleje, w 2015 roku wyniosła 1635 osób. Podobnie wygląda sytuacja liczby osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, długotrwale bezrobotnych oraz osób do 25 roku życia. Łączna liczba każdej kategorii z osobna maleje od roku 2013 w widocznym stopniu.

Tabela 7. Wybrane kategorie wśród bezrobotnych w latach 2013-2014

	Niepełnosprawni	Bez wykształcenia średniego	Powyżej 50 roku życia
2013	242	3473	1301
2014	238	3087	1186

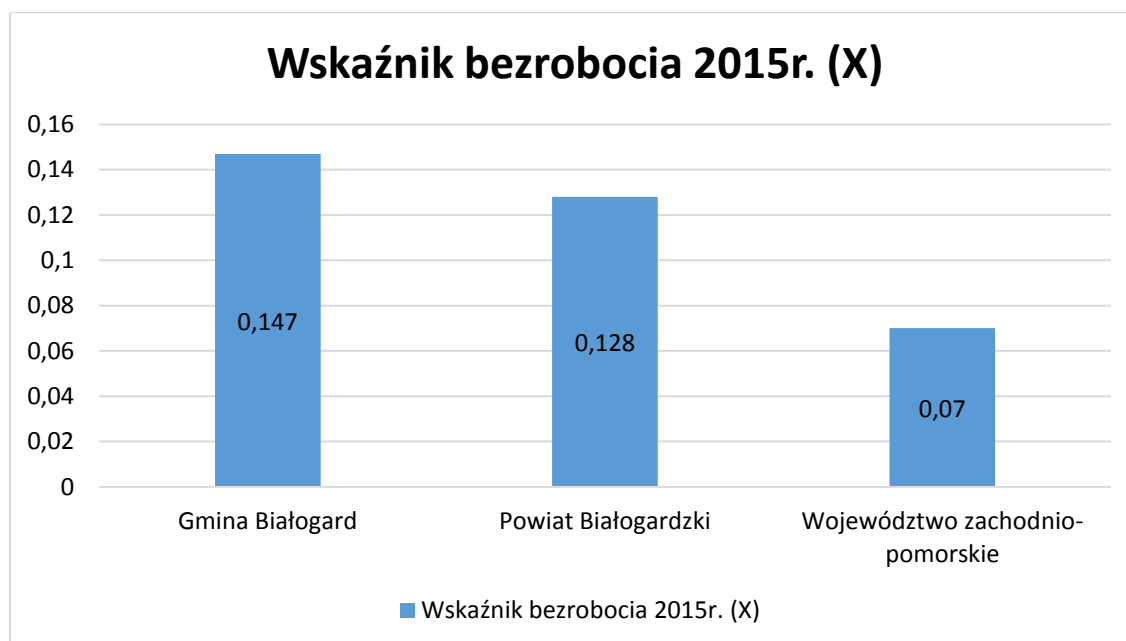
PUP Białogard



Zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych w roku 2013 było 242 osoby. Są oni nieliczną częścią osób bezrobotnych, stanowią 5% łącznej liczby odnotowanych bezrobotnych. 69% wszystkich bezrobotnych to grupa ludzi bez wykształcenia średniego. Powyżej 50 roku życia bezrobotnych jest 1301, czyli 26% wśród zarejestrowanych bezrobotnych. W grupie bezrobotnych powyżej 50 roku życia 36% z nich to kobiety.

W przedstawionych danych warto zwrócić uwagę na bezrobotnych zarejestrowanych bez wykształcenia średniego w 2014 roku, ponieważ ich liczba jest spora - 3087 osób. Pamiętając, że łączna liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosi 4470. Stanowią oni aż 69% łącznej liczby osób zarejestrowanych w Urzędzie. W roku poprzednim także stanowili oni 69% łącznej liczby bezrobotnych, nic się nie zmieniło w przeciwieństwie do innych kategorii gdzie dane te maleją od poprzedniego roku. Oznacza to, że większość osób bezrobotnych nie posiada wykształcenia średniego, a co za tym idzie matury, możliwości pójścia do szkoły wyższej, rozpoczęcia studiów. Spośród nich 41% to kobiety, 59% osób bezrobotnych zarejestrowanych bez wykształcenia średniego to mężczyźni. Jest to dość niepokojące zjawisko, ponieważ oznaczać może niski poziom wykształcenia ludności. Osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowano w roku 2014 - 238. Powyżej 50 roku życia zarejestrowało się w urzędzie pracy - 1186 osób. 27% osób zarejestrowanych bezrobotnych to osoby starsze, powyżej 50 roku życia i jest ich znacznie więcej od osób w wieku produkcyjnym - poniżej 25 roku życia (713).

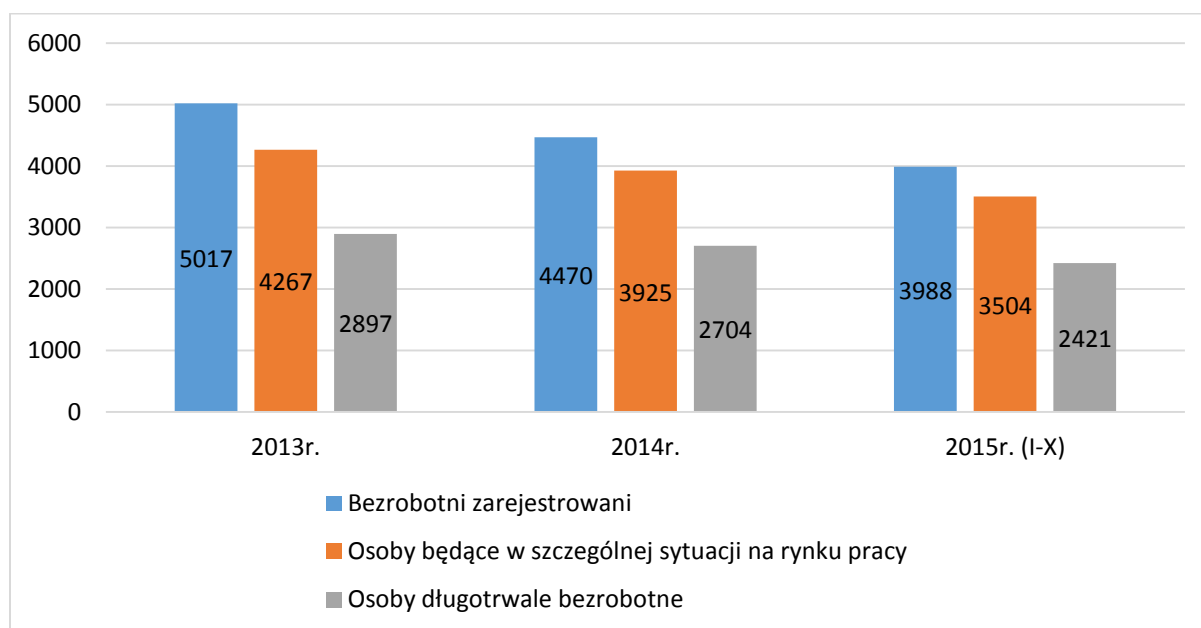
Wykres 6.





Na wykresie przedstawione jest porównanie stopy bezrobocia gminy Białogard, całego powiatu oraz województwa. Wskaźnik bezrobocia w gminie Białogard jest o wiele większy od stopy bezrobocia w województwie zachodnio-pomorskim¹⁹.

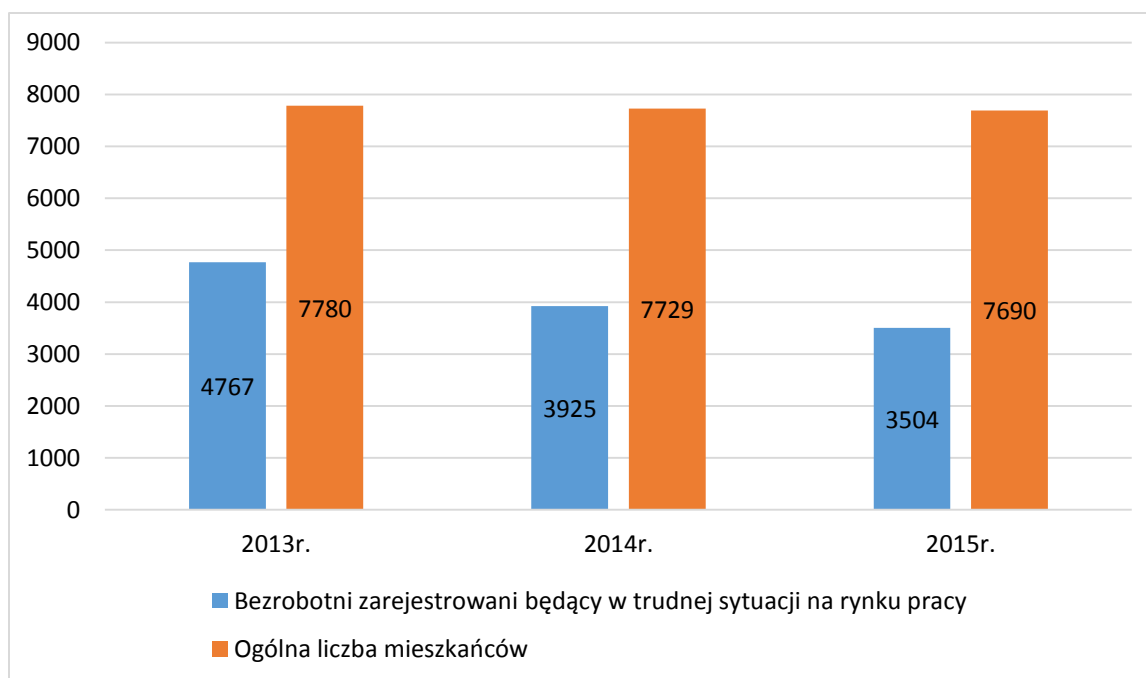
Wykres 7. Struktura bezrobotnych



PUP Białogard

Wykres 8. Stosunek osób bezrobotnych do ogólnej liczby mieszkańców

¹⁹ Dane pochodzą z października 2015 roku.



PUP Białogard

Analizując wykres można wywnioskować, że liczba bezrobotnych będących w trudnej sytuacji na rynku pracy ma tendencję spadkową. Od roku 2013 do 2015 spadła o ponad 1000 osób (dokładnie 1263 osoby). Sytuacja ta może być analogiczna do zmniejszającej się liczby ludności. Jednak ogólna liczba ludności nie pomniejsza w tak wysokim stopniu jak liczba bezrobotnych w ciężkiej sytuacji na rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Białogardzie prowadzi stronę internetową, gdzie udziela informacji na temat praw i obowiązków osoby nie pracującej, poszukującej pracy. Można tam również przeczytać na temat samej rejestracji w urzędzie. Zamieszczone są na stronie także oferty pracy, staże oraz szkolenia. Powiatowy Urząd Pracy prowadzi również różnego rodzaju formy aktywizacji zawodowej:

- giełdy pracy,
- targi pracy,
- porady grupowe,
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej,
- bony:
 - na zasiedlenie,
 - stażowe,
 - szkoleniowe,



- zatrudnieniowe



4. Diagnoza sytuacji społecznej

4.1 Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białogardzie jest to ośrodek pomocy dla osób poszukujących pomocy. Ośrodek najczęściej jest miejscem pierwszego kontaktu. Ośrodki Pomocy Społecznej działają w każdej gminie i nadzorują realizowanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Kieruje się do zaleceń wójta.

Zadania Ośrodka obejmują w szczególności²⁰:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspakajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- realizację innych zadań wynikających z przepisów prawa.

Zadania własne gminy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

²⁰ Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białogardzie.



Infrastruktura socjalna pomocy społecznej:

- na terenie miasta: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Dom Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białogardzie,
- na terenie gminy (wiejskiej) Białogard: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Leczenia Odwykowego w Stanominie (finansowany przez województwo).

Ośrodek w Białogardzie realizuje również wszelakie *Programy na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz Wspierania rodziny +*. Między innymi:

- GOPS świadczył pomoc specjalistyczną za pomocą projektu systemowego „Rodzina razem” od roku 2013 i kontynuował ją w kolejnych latach. W ramach projektu, rodziny uczestniczące w nim, były objęte poradnictwem specjalistycznym. Odbyły także szkolenie z zakresu racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.
- Wśród programów realizowanych w ramach Przeciwdziałania przemocy, Wspierania rodziny +, znalazł się w 2013 roku program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Jest to wieloletni program mający na celu zapewnienie pomocy w zakresie dożywiania, poprawę poziomu życia rodzin, stanu zdrowia dzieci. Program ten miał zachęcić zarówno młode, jak i starsze pokolenie do prowadzenia zdrowego stylu życia.
- Program „Asystent Rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” realizowany od 2013 roku do chwili obecnej. Program ma na celu wsparcie rodzin zastępczych poprzez dofinansowania wynagrodzeń asystentów i koordynatorów oraz zatrzymanie w rodzinie dzieci, które są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017. Program ma na celu wspieranie rodzin, zarówno ubogich jak i nieradzących sobie z problemami życia codziennego.
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020. Jego głównymi zadaniami jest: zwiększenie wrażliwości społecznej na przemoc oraz dostępności profesjonalnej pomocy, wzrost poczucia bezpieczeństwa ofiar przemocy domowej.



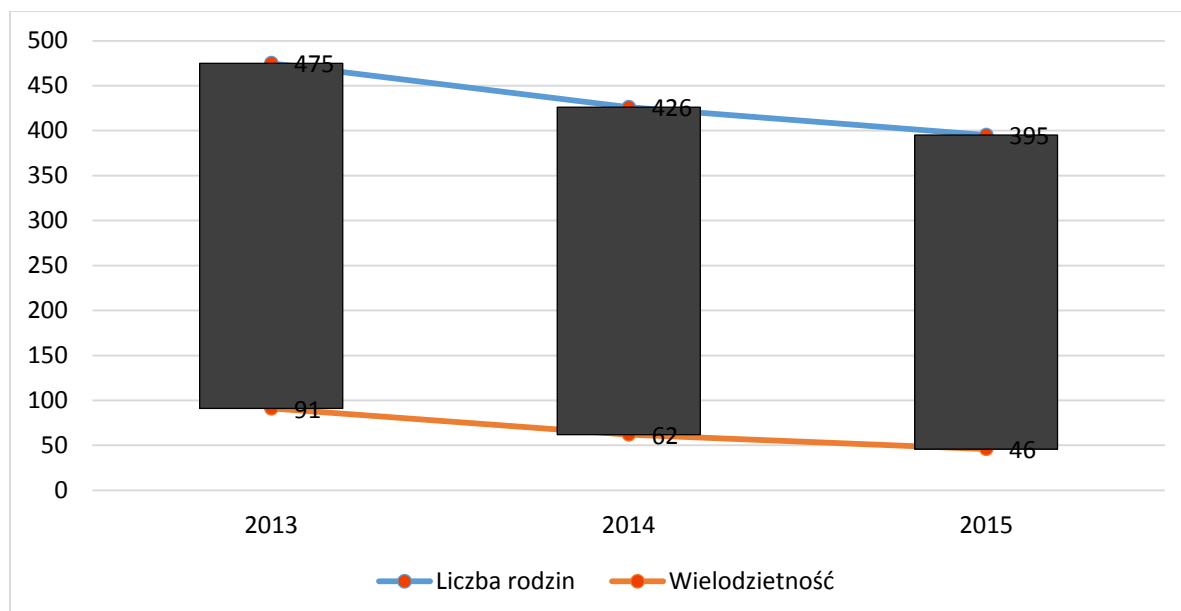
Tabela 8. Liczba rodzin korzystających z Ośrodka

2013	2014	2015
475	426	395

GOPS Białogard

Liczba rodzin korzystająca z pomocy Ośrodka z roku na rok maleje. W roku 2013 było 475 rodzin korzystających z pomocy Ośrodka, co stanowiło 6,10% wszystkich mieszkańców gminy, następnego roku liczba rodzin odpowiadała 5,51% mieszkańców. W 2015 roku – 5,13%. Tendencję spadkową wśród potrzebujących rodzin przedstawia poniższy wykres:

Wykres 9.



GOPS Białogard

Liczba rodzin korzystająca ubiegająca się o świadczenia z Ośrodka zdecydowanie maleje, co może wskazywać na niewystarczające poinformowanie mieszkańców o formach pomocy, którą mogą uzyskać w zależności od potrzeb. Przy jednoczesnym wzroście bezrobocia oraz ubożeniem lokalnej społeczności, nacisk na promowanie pomocy oraz miejsc, w których można ją uzyskać, powinno stać się zdecydowanie priorytetem władz. Mieszkańcy uświadomieni w kwestiach społecznych, byłiby w stanie zacząć podejmować odpowiednie działania, by wychodzić z niekorzystnych sytuacji.



Wielodzietność²¹ w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocowych Ośrodka również ulega spadkowi. W przeciągu trzech lat liczba zmniejszyła się o prawie połowę. Może to oznaczać, zarówno spadek liczby urodzeń, jak i niedostateczną wiedzę na temat przysługujących praw rodzinom.

Kontrakty socjalne, to pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt z osobą lub rodziną w trudnej sytuacji życiowej. Kontrakt będzie określał zasady współdziałania tych osób z ośrodkiem pomocy społecznej. Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Tabela 9. Kontrakty socjalne

2013	2014	2015 (I-VI)
23	8	5

GOPS Białogard

Liczba kontraktów socjalnych Ośrodka w Białogardzie w roku 2013 wynosiła 23. W roku następnym (2014) liczba ta spadła do zaledwie 8, a w następnym ponownie spadła do 5. Ilość kontraktów socjalnych GOPS Białogard z roku na rok maleje.

4.2 Pomoc ze względu na brak środków do życia oraz brak zatrudnienia

Z danych udostępnionych przez GUS wynika, że w 2014 roku w skrajnym ubóstwie żyło 7,4% Polaków pozostających w gospodarstwach domowych. Natomiast stopa ubóstwa relatywnego²² oraz ustawowego²³ utrzymują się na poziomie 16,2% i 12,2%. Wskaźnikami

²¹ Artykuł 20b Ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty objaśnia zarówno pojęcie wielodzietności, jak i samotnego wychowywania dziecka. Zgodnie z jego treścią, wielodzietność rodziny „oznacza [...] rodzinę wychowującą troje i więcej dzieci”.

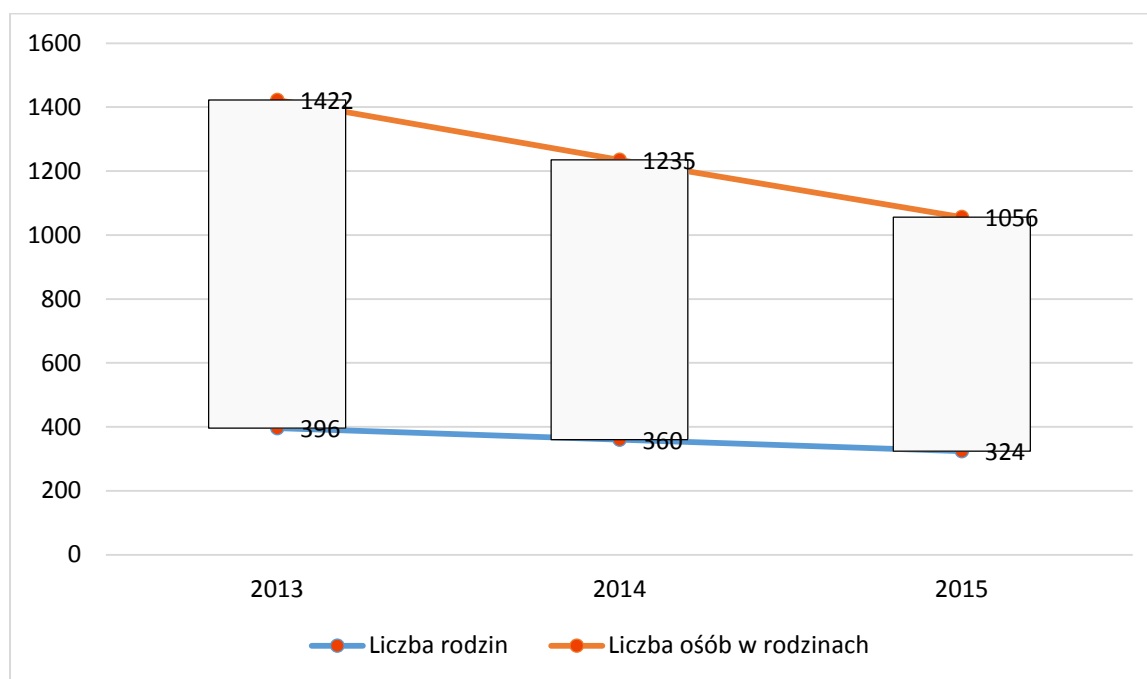
²² Ubóstwo relatywne ma zmienną wartość i odnosi się do przeciętnego poziomu życia w danym kraju, mierzonego na ogół wysokością przeciętnych dochodów (wydatków).



określającymi skrajne ubóstwo są potrzeby niezbędne do przeżycia – zapewnienie dachu nad głową czy jedzenia. W momencie występowania braków finansowych na zapewnienie podstawowych potrzeb, zostaje zagrożone zarówno życie, jak i rozwój człowieka. W skali Polski, problem ubóstwa dotyka 2,8 mln osób.

Ubóstwo jest obecnie jednym z najbardziej dominujących powodów świadczenia pomocy przez Ośrodek. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiające się rozwarstwienie społeczne oraz wzrost bezrobocia. Z pomocy Ośrodka korzystają rodziny nieposiadające wystarczających środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Zjawisko to jest ściśle związane z bezrobociem nie tylko w skali gminy, ale i w skali ogólnopolskiej. Ośrodek udziela tym osobom pomocy do momentu usamodzielnienia oraz uzyskania stabilizacji finansowej.

Wykres 10. Ubóstwo w rodzinach



GOPS Białogard

Kolejnym sposobem udzielania pomocy przez GOPS jest pomoc finansowa osobom pozostającym bez stałego zatrudnienia. Grupa osób objętych tą formą pomocy jest

²³ Ubóstwo ustawowe, to granica ubóstwa, kwota dochodów, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego.



najliczniejsza w stosunku do reszty działań. Osobom bezrobotnym możliwe jest przyznanie zasiłku okresowego²⁴. Osoba ubiegająca się o zasiłek powinna przedłożyć oświadczenie o posiadaniu statusu osoby bezrobotnej z PUP.

Tabela 9. Liczba rodzin (osób) bezrobotnych korzystających z pomocy Ośrodka

2013	2014	2015
330 (1246)	283 (1027)	246 (853)

GOPS Białogard

Świadczenia wypłacane z tytułu bezrobocia – zasiłek okresowy, zasiłek celowy to formy finansowego wsparcia mające na celu przywrócić ład oraz zachęcić osoby bez stałego zatrudnienia do podjęcia pracy. Ośrodek oferuje również pomoc w formie niepieniężnej, pracę socjalną, prowadzoną również w oparciu o kontrakt socjalny, który ma na celu zmotywować osobę korzystającą ze świadczeń do podjęcia aktywności zawodowej oraz utrzymania pracy, poradnictwo w zakresie udzielania informacji o pomocy świadczonej przez właściwe instytucje państwowe i samorządowe, a także pomoc rzeczowa. Analizując dane statystyczne pochodzące z Ośrodka można zaobserwować tendencję spadkową w liczbie świadczeniobiorców z tego tytułu. Liczba rodzin zmagających się z bezrobociem odpowiada 3,19% wszystkich mieszkańców gminy, natomiast osoby w tych rodzinach stanowią już 11,09%. Warto dążyć do realizacji takich działań, które umożliwią przekwalifikowanie oraz zdobycie doświadczenia w odpowiednich sektorach. Bazując również na danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy, warto skupić się na grupach szczególnie zagrożonych bezrobociem i dążyć do minimalizacji efektów ubocznych – wykluczenie społeczne.

Pomocy z powodu trudnej sytuacji mogą oczekiwać również rodziny zmagające się z bezdomnością. Zauważalna jest tendencja spadkowa wśród podopiecznych Ośrodka z powodu braku miejsca zamieszkania. W 2014 roku odnotowano większą liczbę rodzin, jednak w roku następnym uległa ona zmniejszeniu o przeszło połowę. Programy wychodzenia z

²⁴ Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie osobom samotnym, których dochody są niższe od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, jeżeli dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Okres na jaki Ośrodek przyznaje zasiłek zależy od okoliczności sprawy.



bezdromności, zawierane pomiędzy rodziną a pracownikiem socjalnym są tutaj dużą pomocą. Zorganizowani odpowiedniego wsparcia oraz dostosowanie możliwych środków do możliwości rodziny, czy też osoby pozostającej bez dachu nad głową, jest niezwykle trudnym zadaniem. Poniższa tabela obrazowo przedstawia, jak wyglądała liczba potrzebujących pomocy z tytułu bezdomności.

Tabela 10. Liczba rodzin (osób) bezdomnych korzystających z pomocy Ośrodka

2013	2014	2015
6 (6)	9 (9)	4 (6)

GOPS Białogard

Zjawisko bezdomności nie występuje na niepokojącym poziomie. Tendencje nie są stałe, ale utrzymują się na relatywnie niskim poziomie. Warto jednak mieć na uwadze problem braku dachu nad głową i podejmować takie działania, by zniwelować skalę braku miejsca noclegowego. Bezdomność jest również trudna do jednoznacznego oszacowania liczbowego, ze względu na liczbę osób, które nie chcą podejmować współpracy z Ośrodkiem i nie chcą być objęte problem wychodzenia z bezdomności, ponieważ nie wyrażają zgody na warunki narzucone przez Ośrodek czy noclegownie.

4.3 Pomoc ze względu na uzależnienie od alkoholu oraz przemoc w rodzinie

Skala występowania problemu uzależnienia od alkoholu w gminie Białogard ma tendencję spadkową. Odpowiednio do analizowanych lat, liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka z powodu uzależnienia od alkoholu stanowiła 8,84% (2013), 7,04% (2014), 5,79% (2015) wszystkich korzystających ze świadczeń Ośrodka. W Polsce nadużywa alkoholu około 16% społeczeństwa²⁵. Stosunkowo jest to niewielki problem w gminie, jednak warto zaznaczyć, że nie każda osoba uzależniona ma chęć oraz motywację do sięgnięcia po pomoc.

Problematyką uzależnienia od alkoholu w gminie zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odpowiadająca za działalność profilaktyczną,

²⁵ K.Kroc: Uzależnienie od alkoholu, <https://portal.abczdrowie.pl/uzaleznienie-od-alkoholu> (29.05.2015).



finansowanie kosztów terapii uzależnienia od alkoholu oraz udzielanie pomocy rodzinom z problemem alkoholowym, ponadto:

- wzywianie na posiedzenia GKRPA osób, co do których wpłynęło zgłoszenie o nadużywaniu napojów alkoholowych i przeprowadzanie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego (terapii),
- kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Opolu w sprawie orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby nadużywającej alkoholu oraz przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym,
- integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu,
- kierowanie osób na badania przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w celu wydania opinii w sprawie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
- opiniowanie wniosków podmiotów ubiegających się o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy,
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami,
- realizacja innych zadań GKRPA, wynikających z przepisów powszechnie obowiązującego prawa oraz zapisanych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy ośrodka ze względu na uzależnienie od alkoholu

2013	2014	2015
42	30	18

GOPS Białogard

W roku 2013, 42 osoby zmagające się z problemem uzależnienia od alkoholu, skorzystały z pomocy udzielanej przez Ośrodek. Liczba uzależnionych od alkoholu objętych pomocą Ośrodka w następnych latach malała. W roku 2014 wynosiła 30 osób, natomiast w kolejnym już 18. Z jednej strony tendencja spadkowa jest uznawana za pozytywne zjawisko, z drugiej strony, tak jak w przypadku ogólnej liczby rodzin korzystającej z pomocy Ośrodka, może



sygnalizować niewystarczającą wiedzę mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia, a także bariery mentalne przed zasygnalizowaniem kłopotliwych sytuacji dla całej rodziny osoby uzależnionej.

Zdarzają się sytuacje, w których uzależnienie od alkoholu idzie w parze ze stosowaniem przemocy wobec członków rodziny. Aby przeciwdziałać takim sytuacjom w gminie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi specjalistów różnych dziedzin zajmujących się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele służby zdrowia, pedagodzy, kuratorzy sądowi, Komenda Powiatowa w Białogardzie, członek Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciel ze strony Urzędu Miasta oraz przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białogardzie. Działania Zespołu skupiają się na kampanii, której *celem jest dotarcie do jak największej liczby mieszkańców miasta i podniesienie ich świadomości na temat zjawiska przemocy, edukacja w zakresie czym jest przemoc, jakie występują formy przemocy oraz zwiększenie dostępności do informacji na temat oferty wsparcia na terenie miasta dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Kampania ma uwrażliwić mieszkańców na przemoc względem osób starszych*²⁶.

Tabela 12. Liczba rodzin (osób) korzystających z pomocy ośrodka ze względu na przemoc w rodzinie

2013	2014	2015
20 (72)	21 (80)	24 (60)

GOPS Białogard

Niepokojącym zjawiskiem jest zwiększenie liczby podopiecznych Ośrodka ze względu na pojawiającą się przemoc wobec domowników. W 2013 roku, liczba korzystających z pomocy Ośrodka odpowiadała 4,21% wszystkich rodzin. W 2014 roku odpowiadała 4,92%, natomiast rok później już 6,07%. Wzrost potrzebujących z tego tytułu zmusza do podjęcia odpowiednich działań. Warto pamiętać o liczbie rodzin, które nie zgłoszą alarmujących sytuacji ze względu

²⁶ Dane pochodzą ze strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białogardzie, http://www.mops.bialogard.net/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=100&Itemid=139



na bariery mentalne. Oszacowanie skali zjawiska przemocy jest zatem trudne do zrealizowania.

4.4 Pomoc ze względu na niepełnosprawność i długotrwałą chorobą

Niepełnosprawność utożsamiana jest z utrudnieniem, ograniczeniem w zakresie funkcjonowania indywidualnego i społecznego. Może być spowodowana ograniczeniami organizmu lub wynikać z braku zaspokojenia potrzeb człowieka. W koncepcji niepełnosprawności rozpatruje się jej istotę w odchyleniu od normalnego poziomu funkcjonowania na trzech poziomach: biologicznym, jednostkowym oraz społecznym. Wymienione grupy czynników stanowią wyznacznik określenia i możliwości funkcjonowania człowieka. Najważniejszą wartością obecnego podejścia biopsychospołecznego jest dążenie do określenia całościowego modelu niepełnosprawności, który nie będzie odbiegał od wzoru przyjętego przez innych ludzi.

Według Narodowego Spisu Powszechnego osób niepełnosprawnych w Polsce jest około 5 mln, co stanowi przeszło 12% ludności kraju. Większość osób niepełnosprawnych utrzymuje się z rent, emerytur oraz zasiłków. Wciąż spora liczba pozostaje bez pracy i uzależniona jest od utrzymania przez inne osoby, rodzinę. Niepełnosprawność wiąże się również z problemami w funkcjonowaniu w społeczeństwie ze względu na bariery kulturowe, mentalne, społeczne czy też architektoniczne.

Ośrodek w Białogardzie wspiera i pomaga osobom niepełnosprawnym poprzez wypłacanie świadczeń umożliwiających funkcjonowanie i zaspokojenie podstawowych życiowych potrzeb.

Tabela 13. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą

2013	2014	2015
140	122	121

GOPS Białogard



Liczba osób objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność w roku 2013 wynosiła 140, co stanowi 29,5% całkowitej liczby korzystających z pomocy Ośrodka. W następnym roku (2014) zmalała do 122 i odpowiadała 28,6% ludzi korzystających z Ośrodka w tamtym roku, jest to znacząca liczba osób w porównaniu do ogólnej liczby ludności objętej pomocą. W roku 2015 liczba ta wynosi 96, czyli 30,71% wszystkich podopiecznych.

Osoby zmagające się z długotrwałą oraz przewlekłą chorobą spotykają się z podobnymi problemami jak osoby niepełnosprawne. Długotrwała i ciężka choroba bardzo często przyczynia się do niemożności aktywnego uczestniczenia w tzn. „normalnym życiu”, a dodatkowo przyczynia się do zagrożenia wykluczeniem społecznym. Problemami tych osób są również bezrobocie, utrudnienia w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej czy zbyt duże koszty procesu leczenia. Aktualnie problemami są tzw. choroby cywilizacyjne - dotykające najczęściej ludzi młodych i w średnim wieku. Należy mieć na uwadze fakt, że ciężka, długotrwała choroba wiąże się z ponoszeniem kosztów leczenia. Osoby takie bardzo często pozostają bezrobotne, ponieważ ze względu na stan zdrowia nie mogą ubiegać się i podjąć stałej pracy. Sprawy te mają zasadniczy wpływ na sytuację materialną rodzin osób chorych oraz kondycję psychiczną, dlatego też często stają się podopiecznymi Ośrodka. Liczba rodzin, w której znajdują się osoby chore utrzymuje się na podobnym poziomie. Oznacza to, że Ośrodek, a także władze lokalne będą musiały podjąć odpowiednie kroki umożliwiające zapewnienie opieki oraz wystarczającej ilości środków finansowych na funkcjonowanie osób zmagających się z długotrwałą chorobą.

Tabela 14. Liczba osób długotrwale i ciężko chora korzystająca z pomocy Ośrodka

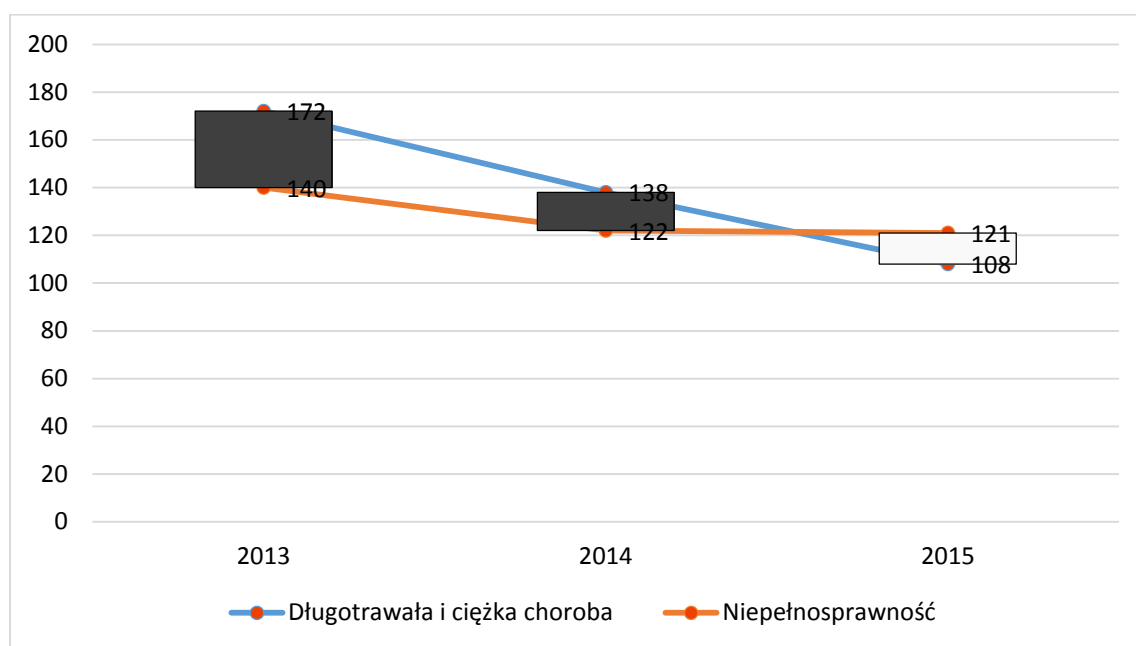
2013	2014	2015
172	138	108

GOPS Białogard

Najwięcej osób dotkniętych długotrwałą chorobą korzystających z pomocy Ośrodka było w roku 2013, w roku następnym (2014) ilość ta zmalała do 138. To aż o 34 osoby mniej.



Wykres 11.



GOPS Białogard

Biorąc pod uwagę sytuację osób niepełnosprawnych oraz osób zmagających się z długotrwałą oraz ciężką chorobą, należy podnieść przede wszystkim jakość życia tych osób poprzez systematyczne włączanie do ich do społeczności, co wykluczy zamknięcie się oraz złą kondycję emocjonalną czy psychiczną. Rozwój instytucji świadczących dzienną opiekę, czy też współpraca z organizacjami działającymi na rzecz niepełnosprawnych jest bardzo dobrym rozwiązaniem. Ponadto, konsultacje, doradztwo, opieka medyczna czy psychologiczna ułatwią osobom zagrożonym wykluczeniem podjęcie pracy, zmianę swojej sytuacji poprzez podjęcie odpowiednich działań przy wsparciu wykwalifikowanych pracowników.

4.5 Pomoc ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych



Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, po to, by móc wyeliminować negatywne zachowania w stosunku do poszczególnych członków rodziny,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, uświadomieniu jak ważnym elementem w życiu jest rodzina oraz odpowiednie relacje między jej członkami, a także dążenie do reintegracji rodziny,
- pomocy w integracji rodziny, scalaniu więzi pomiędzy domownikami czy odbudowywaniu więzi rodzinnych,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, by zapobiec sytuacjom, w którym nie przewidziano konsekwencji swoich działań,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- pomoc i doradztwo w zakresie prawa.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą otrzymać wsparcie od gminy w formie asystenta rodziny, który ułatwia rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną, w placówkach lub rodzinach zastępczych.

Liczba rodzin zmagająca się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych sukcesywnie maleje. W 2013 roku liczba tych rodzin stanowiła 32,63% wszystkich rodzin korzystających z pomocy Ośrodka. W 2014 roku rodziny te odpowiadały 25,11% wszystkich rodzin, natomiast rok później – 15,75%. Tendencja spadkowa może tutaj odnosić się do pozytywnych zmian w rodzinach. Warto jednak, dążyć do promowania odpowiednich relacji pomiędzy członkami rodziny, by odbudować więzi rodzinne, które zostały zaburzone oraz przywrócić ład.

Tabela 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

2013	2014	2015
------	------	------



155	107	60
-----	-----	----

GOPS Białogard

Przez sieroctwo naturalne rozumie się taką sytuację kiedy rodzice dziecka nie żyją. W przypadku sieroctwa społecznego dziecko pozbawione jest opieki rodzicielskiej z innych powodów, najczęściej należą do nich alkoholizm, rozkład pożycia małżeńskiego, bieda, choroby psychiczne lub fizyczne rodziców. Pomoc Ośrodka z tego tytułu nie zmieniła się. W przeciągu trzech lat liczba rodzin nie uległa zmianie, co można uznać za pozytywne zjawisko.

Tabela 16. Liczba rodzin (osób) korzystających z pomocy ze względu na sieroctwo

2013	2014	2015
1 (8)	2 (9)	1 (7)

GOPS Białogard

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białogardzie, w latach (2013-2015), nie odnotowano wiele rodzin objętych pomocą ze względu zdarzenia losowe, sytuacje kryzysowe. Łącznie na przełomie trzech lat było ich około dwudziestu dziewięciu. Z problemem narkomani nie zmagają się żadne rodziny w Białogardzie - według danych Ośrodka. Podobnie wygląda sytuacja z problemem sieroctwa, tu w ciągu trzech lat odnotowano pomoc czterem rodzinom.



5. Analiza SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację gminy. W omawianej analizie wyróżnia się etapy:

- identyfikację i analizę mocnych i słabych stron,
- identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

Pierwszym elementem analizy SWOT jest ocena zasobów gminy, która pozwala na identyfikację jej mocnych stron (wewnętrzne czynniki pozytywne, wszystko co stanowi atut gminy, jej przewagę lub zaletę) i słabych stron (wewnętrzne czynniki negatywne, wszystko to co stanowi słabość w spostrzeganiu gminy, barierę której nie udało się pokonać, wadę w działaniu gminy). Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie zasobów charakterystycznych dla gminy, które wyróżniają ją na tle innych. Są to dziedziny działalności, które tworzą pozytywny wizerunek instytucji oraz gminy. Słabymi stronami określane są te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji oraz gminy. Poznanie szans (zewnętrznych czynników pozytywnych) i zagrożeń (zewnętrznych czynników negatywnych) płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Szansami są wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjającą dla instytucji oraz gminy sytuację. Dodatkowo są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne społeczne efekty. Za zagrożenia przyjmuje się zbiór wydarzeń i procesów, które tworzą niekorzystne dla instytucji oraz gminy sytuacje w otoczeniu społecznym. Zagrożenia postrzegane są jako bariery, utrudnienia i możliwości niebezpieczeństwa, które ograniczają rozwój.

Późniejsza konfrontacja czterech wymienionych grup czynników z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia strategii rozwoju opierając się o wewnętrzne, jak i zewnętrzne elementy. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie kierunków oraz tendencji rozwoju strategii jednostki terytorialnej. Umożliwia zestawienie problematycznych elementów z tymi, które są drzemiącym,



niewykorzystywanym dotychczas potencjałem instytucji oraz gminy. W wyniku analizy strategicznej przedstawionej metoda SWOT otrzymano następujące rezultaty:

POMOC SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Dobrze wyszkolona kadra pracowników GOPS, - Świadczenie pomocy specjalistycznej, - Działania Zespołu Interdyscyplinarnego, - Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczone środki finansowe, - Ograniczenie funkcjonowania Ośrodka – przepisy ustawy, - Dużo dokumentacji, za mało czasu na pracę socjalną, - Brak chęci podopiecznych GOPS do zmiany swojej aktualnej sytuacji, - Ubożenie społeczeństwa, - Brak animatorów osób starszych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Pozyskiwanie środków z UE na kursy i przeszkolenia dla osób korzystających z pomocy społecznej, - Realizacja projektów dla osób niepełnosprawnych, - Polityka prorodzinna, - Programy pomocowe, - Tworzenie programów edukacyjnych dla małych matek, seniorów, matek na urlopie macierzyńskim, - Organizacja szkoleń, warsztatów dla pracowników GOPS, - Możliwość podpisania kontraktu socjalnego, - Działania Zespołu Interdyscyplinarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - Przyzwyczajenie podopiecznych GOPS do pozyskiwania świadczeń, - Ubożenie społeczeństwa, - Wzrost bezrobocia, - Powiększanie się dysfunkcji w rodzinie, - Powstawanie chorób związanych z uzależnieniem od środków zmieniających świadomość.



OCHRONA ZDROWIA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie ośrodków zdrowia, - Funkcjonowanie szpitala, - Dobrze wykształcona kadra świadcząca usługi specjalistyczne, - Realizacja programów na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niestabilne prawo dotyczące ochrony zdrowia, - Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia (niska świadomość istniejącego problemu), - Pogarszanie się sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców, - Ubożenie społeczeństwa, - Niska świadomość mieszkańców nt. ratowania zdrowia i życia, - Brak szkoleń z zakresu ochrony zdrowia i życia,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Zainteresowanie profilaktyką i promocją ochrony zdrowia, - Programy podnoszące poziom bezpieczeństwa, - Wymuszenie przez Unię Europejską podniesienia jakości usług, - Wdrożenie unijnych standardów opieki zdrowotnej, - Możliwość aplikowania o środki zewnętrzne, np. dofinansowanie zakup u sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej, - Likwidacja barier architektonicznych, - Możliwość rozbudowy dla potrzeb rozwoju usług medycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pogarszanie się sytuacji finansowej podmiotów leczniczych, - Ucieczka lekarzy za granicę/większych ośrodków miejskich, - Niewydolny system opieki zdrowotnej, - Migracja młodych i dobrze wykształconych osób.



RYNEK PRACY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Świadczenie pomocy przez Powiatowy Urząd Pracy, - Propozycje aktywizacji zawodowej, - Bieżące informacje na stronie internetowej Urzędu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ujemne saldo migracji zagranicznych (migracje zarobkowe), - Przewaga młodych osób (grupa wiekowa 18–34 lata) wśród bezrobotnych, - Przewaga osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wśród bezrobotnych, - Migracje mieszkańców gminy do dużych aglomeracji miejskich.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Pozyskiwanie środków z UE, - Mobilność zawodowa, - Aktywizowanie osób starszych, - Zmiana polityki państwa wobec pracodawców i osób bezrobotnych, - Programy aktywizacji osób bezrobotnych, - Wykorzystanie możliwości wynikających z dostępnych szkoleń, - Zwiększenie oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa zawodowego, również dla osób dorosłych, - Stworzenie możliwości kształcenia praktycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - Drenaż kapitału ludzkiego przez większe ośrodki miejskie, - Wysokie koszty zatrudnienia pracowników, - Trudności formalne przy zakładaniu działalności gospodarczej, - Niskie zarobki, - Łamanie praw pracowniczych, - Istnienie szarej strefy, - Zjawisko wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, - Migracja młodych i dobrze wykształconych osób.



OŚWIATA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Kompleksowa infrastruktura edukacyjna, - Znajomość środowiska uczniów przez nauczycieli, - Kontakt pomiędzy nauczycielem a rodzicem, - Współpraca z rodzicami, - Możliwość uzyskania stypendium przez uczniów. 	<ul style="list-style-type: none"> - Luki edukacyjne rodziców, - Niewielkie zainteresowanie rodziców współpraca z poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, - Niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój oferty rekreacyjnej, - Współpraca ze specjalistami, - Tworzenie kół zainteresowań i form rekreacji dla uczniów w różnym wieku, - Organizacja zajęć pozaszkolnych, - Przeciwdziałanie patologiom poprzez edukację w zakresie walki z nieprawidłowymi zjawiskami w społeczeństwie, - Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu przez nieletnich (obowiązkowe legitymowanie się dowodem). 	<ul style="list-style-type: none"> - Przyzwolenie społeczne na spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie, - Nasilenie się zjawisk patogennych.



ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Objęcie pomocą rodzin zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu przez GOPS, - Kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe, - Działania Zespołu Interdyscyplinarnego, - Możliwość skorzystania z bezpłatnych porady prawnych, - Kontrole sklepów sprzedających alkohol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Młodzież ma dostęp do alkoholu, - Długa procedura skierowania osób na leczenie, - Zbyt mała kontrola przez Policję, - Niewystarczająca ilość czasu poświęcona spotkaniom dotyczącym zagrożenia związanego z piciem alkoholu i spożywania narkotyków,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Fundusze unijne oraz środki pozyskane z organizacji pozarządowych, - Współpraca z PCPR i GOPS, - Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz promocji zdrowia oraz walki z uzależnieniami, - Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu przez nieletnich. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozpad rodziny, - Wzrost stosowania przemocy psychicznej i fizycznej, - Obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowe, - Szerzenie się agresji, - Utrata pracy, - Utrata zdrowia, - Trudności w nauce oraz życiu rodzinnym.



6. Cele strategiczne i operacyjne

Rynek pracy – bezrobocie:

1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 25 roku życia, długotrwale bezrobotnych, kobiet.
2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
3. Tworzenie nowych miejsc pracy.

Pomoc społeczna:

1. Podniesienie standardu życia osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Przeciwdziałanie i profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Zwiększenie wiedzy w zakresie instytucji pomocowych.
4. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz przewlekłe chorych.
5. Ułatwienie funkcjonowanie w środowisku lokalnym osób starszych.

Integracja społeczna:

1. Zwiększenie aktywności mieszkańców i zaangażowania w życie gminy.
2. Zwiększenie współpracy partnerskiej między instytucjami lokalnymi.
3. Podniesienie świadomości opiekuńczo-wychowawczej.
4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu.



7. Harmonogram działań

Cel strategiczny I: Ograniczenie bezrobocia				
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji	Wskaźniki	Źródło finansowania
Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych	PUP	Cały okres strategii	- liczba szkoleń i warsztatów zaplanowanych do zorganizowania dla osób długotrwale bezrobotnych, - liczba osób długotrwale bezrobotnych	środki własne Gminy, środki pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych
Aktywizacja zawodowa kobiet	PUP	Cały okres strategii	- liczba szkoleń kwalifikacyjnych dla kobiet, - liczba uczestniczek szkoleń, - liczba kobiet, które znalazły pracę w czasie trwania strategii	środki własne Gminy, środki pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych
Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	PUP	Cały okres strategii	- liczb udzielonych porad, - liczba uczestników grup wsparcia, - liczba szkoleń, - liczba uczestników, - liczba projektów	środki własne Gminy, środki pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, PEFRON
Promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży	PUP	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych warsztatów dla młodzieży, - liczba spotkań z doradcą zawodowym w gimnazjum, - liczba projektów podnoszących kwalifikacje	środki własne Gminy, środki pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych
Doradztwo zawodowe	PUP	Cały okres strategii	- liczba udzielonych	środki własne Gminy, środki



			porad, - liczba zainteresowanych poradnictwem, - liczba spotkań związanych z poradnictwem	pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych
Wspieranie warsztatów aktywizacji zawodowych	PUP	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych szkoleń, - liczba uczestników szkoleń	środki własne Gminy, środki pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych
Promowanie działalności klubów pracy	PUP	Cały okres strategii	- liczba ulotek, kampanii reklamowych, - liczba osób zainteresowanych uczestnictwem w klubie, - liczba uczestników	środki własne Gminy, środki pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych



Cel strategiczny II: Pomoc społeczna				
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji	Wskaźniki	Źródło finansowania
Podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych	GOPS, PUP	Cały okres strategii	- liczba szkoleń, warsztatów dla pracowników	środki własne Gminy, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Szkolenia dla nauczycieli, pracowników pomocy społecznej	GOPS, PUP	Cały okres strategii	- liczba programów, - liczba uczestników, - liczba zawartych kontraktów, - liczba porad, - liczba beneficjentów	środki własne Gminy, środki pochodzące z oświaty, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Organizacja zajęć umożliwiających aktywne spędzanie czasu dla całej rodziny	Szkoły, GOK, Kluby sportowe	Cały okres strategii	- liczba uczestników, - liczba oraz rodzaj zajęć, - liczba Szkół zaangażowanych w działanie	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Promocja prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny	GOPS, Szkoły	Cały okres strategii	- liczba wdrożonych projektów, - liczba instytucji, które wspierają rodzinę, - liczba udzielonych porad	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Program z zakresu racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi	GOPS	Cały okres strategii	- liczba osób, które wzięły udział w programie, - liczba osób	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe,



			korzystających z pomocy GOPS z powodu braków środków do życia	środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Promowanie aktywnego spędzania czasu	Szkoły, GOPS, Kluby sportowe	Cały okres strategii	- liczba zrealizowanych projektów, - liczba zorganizowanych imprez, - liczba uczestników, - liczba oraz rodzaj zajęć	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych	GOPS, PUP	Cały okres strategii	- liczba zrealizowanych kampanii, - liczba warsztatów, w których uczestniczyły osoby niepełnosprawne, - liczba programów	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Rozwój wolontariatu	GOPS, PCPR	Cały okres strategii	- liczba wolontariuszy, - liczba beneficjentów	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Likwidacja barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	PUP, GOPS	Cały okres strategii	- liczba zrealizowanych projektów	środki własne Gminy, środki pozyskane z Unii Europejskiej, środki organizacji, PEFRON, PCPR
Ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych	PCPR, GOPS, Organizacje pozarządowe	Cały okres strategii	- liczba zrealizowanych projektów, - liczba uczestników, - liczba oraz rodzaj świadczonych usług, - liczba świadczeniobiorców,	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje



			- liczba uczestników, - liczba zrealizowanych szkoleń	charytatywne, sponsoring
Aktywizacja osób uzależnionych i współuzależnionych do podejmowania leczenia	PUP, GOPS	Cały okres strategii	- liczba zrealizowanych kampanii, - liczba warsztatów, w których uczestniczyły osoby niepełnosprawne, - liczba programów	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Wspieranie akcji informacyjnych o skutkach alkoholizmu	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS	Cały okres strategii	- liczba udzielonych porad, - liczba kampanii promujących życie bez alkoholu, - liczba osób korzystających z pomocy ośrodka ze względu na uzależnienie	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Analiza i monitoring stanu zagrożenia alkoholizmem w gminie	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS	Cały okres strategii	- liczba przeprowadzonych analiz, - liczba sprzedanego alkoholu w ciągu roku, - liczba interwencji w sytuacji stosowanej przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu, - liczba zatrzymań osób prowadzących pojazd pod wpływem alkoholu	środki własne Gminy, środki szkół, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring

Cel strategiczny III: Integracja społeczna

Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji	Wskaźniki	Źródło finansowania
Promowanie zdrowego stylu życia	GOPS, Szkoły, Gminna Komisja	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla dzieci,	środki własne Gminy, organizacje pozarządowe,



	Rozwiązywania problemów Społecznych		młodzieży, rodziców, - liczba wdrożonych projektów, - liczba zaangażowanych instytucji, - liczba uczestników	środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Rozwój profilaktyki uzależnień	GOPS, Szkoly, Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Społecznych	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla dzieci, młodzieży, rodziców, - liczba wdrożonych projektów, - liczba zaangażowanych instytucji, - liczba uczestników	środki własne Gminy, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Promowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny	GOPS, Szkoly, PCPR, Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Społecznych	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla rodziców, - liczba porad, - liczba świadczeniobiorców, - liczba wdrożonych projektów, - liczba zaangażowanych instytucji, - liczba uczestników	środki własne Gminy, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Uświadomienie rodzicom ich roli w wychowaniu dzieci	GOPS, Szkoly, PCPR	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla rodziców, - liczba porad, - liczba świadczeniobiorców, - liczba wdrożonych projektów, - liczba zaangażowanych instytucji, - liczba uczestników	środki własne Gminy, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Świadczenie poradnictwa specjalistycznego	GOPS, Szkoly, PCPR, Kuratorzy sądowi,	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla rodziców, - liczba porad,	środki własne Gminy, organizacje pozarządowe, środki pozyskane



	Poradnie specjalistyczne		- liczba świadczeniobiorców, - liczba wdrożonych projektów, - liczba zaangażowanych instytucji, - liczba uczestników	z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring
Wsparcie dla rodzin niewydolnych wychowawczo	GOPS, Szkoły, PCPR, Kuratorzy sądowi, Poradnie specjalistyczne	Cały okres strategii	- liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla rodziców, - liczba porad, - liczba świadczeniobiorców, - liczba wdrożonych projektów, - liczba zaangażowanych instytucji, - liczba uczestników	środki własne Gminy, organizacje pozarządowe, środki pozyskane z Unii Europejskiej, organizacje charytatywne, sponsoring

8. Monitorowanie realizacji Strategii oraz ewaluacja

Monitorowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* jest podstawowym warunkiem umożliwiającym jej prawidłowe wdrożenie w funkcjonowanie oraz poprawę sytuacji w gminie. Z racji swojej długoterminowości - dziesięć lat - zalecane jest sporządzenie co roku raportu z realizacji celów oraz działań. Dzięki temu, możliwa będzie modyfikacja realizowanych zadań oraz dostosowanie założeń do zmieniających się warunków otoczenia gospodarczego, finansowego oraz prawnego poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Ponadto, zaleca się przeprowadzenie ewaluacji Strategii po pięciu latach. Jest to wystarczający okres do zweryfikowania założonych działań oraz podjęcia kroków na następne pięć lat tak, by dokument został dostosowany do możliwości gminy. Z ewaluacji powinien zostać stworzony raport dokumentujący dotychczasowe zmiany oraz uwagi związane z tymi działaniami, które nie zostały zrealizowane oraz wdrożone. Umożliwi to zweryfikowanie założeń.



9. Ocena Strategii

Ocena *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Białogard na lata 2016-2025* wskaże w szczególności, jakie nowe zadania priorytetowe należy wdrożyć w życie społeczności lokalnej oraz jakich ewentualnie zmian należy dokonać na poziomie działań oraz celów. Sukces realizacji Strategii zależy od wielu czynników, zarówno tych zewnętrznych jak i wewnętrznych. Jednocześnie władze gminy muszą mieć na uwadze, iż chcąc poprawić wizerunek gminy i osiągnąć wymierne korzyści ekonomiczne należy podejmować intensywne działania promocyjne. Działania promocyjne z jednej strony ukierunkowane powinny być na społeczność lokalną, z drugiej natomiast strony prowadzone powinny być na zewnątrz gminy. Wyodrębnione cele Strategii są ustalone zgodnie z wiodącymi problemami w gminie Białogard występującymi w czasie opracowywania prezentowanej Strategii. W międzyczasie mogą się pojawić nowe problemy, a także problemy, które obecnie mają niewielką wagę. Rozwiązywanie tych problemów, mimo braku oddzielnego potraktowania w niniejszej strategii, nie będzie sprzeczne z w/w strategią, gdyż celem tej strategii jest możliwe jak najpełniejsze rozwiązanie problemów społecznych w gminie, a bieżąca sytuacja będzie wskazywać, które działania aktualnie realizować, którym dać pierwszeństwo, a które wprowadzić dodatkowo.